

novinky z radnice

foto: E. Ursinyová

mesto Trnava ■ ročník XXI ■ číslo 5 ■ jún 2010 ■ Nepredajné!

Zodpovednosť za zajtrajšok

S prichádzajúcim letom uvažujú hlavne mladí ľudia o dovolenke.

Pozornosť pútajú zahraničné, zvlášť prímorské krajiny.

Grécko v tomto roku zaujalo verejnosť aj kvôli iným dôvodom.

Odkrylo vážnejšie, dlhšie zahmlievané trhliny našej civilizácie.

Napriek pokroku, vzdelaniu a vede opakovane podliehame ilúziám, ktoré nie sú o nič menšie než napríklad v stredoveku. Patrí k nim i presvedčenie,

že všetko najlepšie vyrieši trh, alebo že možno beztriestne žiť na dlh

iných. Obidva krajné postoje sú v našom európskom priestore stále

prítomné a svojou vnútornou rozpornosťou potvrdzujú nedôslednosť myslenia. V okamihu, keď trh kvôli nezodpovednosti svojich účastníkov

dospeje k nevyhnutnému bodu zlomu, mu však nenechávame voľný

priebeh. Dotkol by sa inštitúcií, ktoré majú byť garantmi celého systému.

V mene „vyššej viery“ väčšinou bez vyvodenia zodpovednosti prekrývame

prehrešky a zlyhania. Bankrot bánk či štátu znamená ohrozenie

meny, a tým i opakované spochybnenie nastaveného smerovania

našej civilizácie. Politici, predstavitelia finančných a menových

inštitúcií, v rozpore s vierou, o ktorej sami hovoria, sú na rozdiel od

nás nepostihnuteľní. Napriek tomu, že sami určovali trendy, že boli

o dôsledkoch priebežne informovaní a mnohé chyby vedome kryli.

Veľkú politiku i ekonomiku prirodzene mnohí nemajú radi. Od určitého

množstva financií a vzťahov si už nevieme predstaviť súvislosti a toky.

No mali by sme na rozdiel od niektorých Grékov viac dôverovať zdravému

sedliackemu rozumu. Nech znejú sladké reči politikov či úverových

maklérov akokoľvek, nad pomery dlho nemožno žiť. Peniaze i platy,

ak majú mať hodnotu, musia byť kryté prácou i námahou. V malom

i vo veľkom. Dokedy budeme prehliadať a tolerovať v európskych štátoch,

vrátane Slovenska, že rozpočty sa už štandardne schvaľujú s dlhmi?

Budúcnosť nemôžeme obetovať prítomnosti. Mimo priateľských vzťahov,

ktoré však chladný trh vo svojej praxi neuplatňuje, nám nikto nepožičia

nezištne. Za všetko sa platí úrokmi. Počúva sa to síce ťažšie,

no o to menšie sú sklamaná. A nie sme v tom až tak nevinne.

I my už niekoľko rokov slobodne vyberáme politikov, ktorí na úrovni štátu

spravujú zverené spoločné financie. Rozhodujeme sa na základe dobre

znejúcích sľubov alebo s rozvahou, vedomí si zodpovednosti za zajtrajší

deň? Grécka skúsenosť potvrdzuje, že donekonečna sa nedá žiť z ilúzií

a ani s politikmi, ktorí nemajú zodpovednosť za zajtrajšok.

Či dopadneme ako Gréci, záleží aj na nás.

Chceme počuť pravdu alebo len upokojujúce sľuby?

Pavol TOMAŠOVIČ

Ďalšia etapa doskúmania románskej kostnice

Mesto Trnava získalo dotáciu z Ministerstva kultúry vo výške 8 000 eur na realizáciu projektu prezentácie románskej rotundy objavenej v roku 2008 pri Bazilike sv. Mikuláša. Vďaka dotácii môže mesto pokračovať v ďalšej etape skúmania tohto unikátneho nálezov pozostatkov architektúry sakrálnej stavby.

Súčasťami projektu, ktorý sa bude realizovať od mája do októbra tohto roka, sú archeologický prieskum, architektonicko-historický prieskum, reštaurátorský výskum, zameranie nálezových situácií a vyhotovenie dokumentácie.

Obnove národnej kultúrnej pamiatky – Baziliky sv. Mikuláša v Trnave a lokalite, v ktorej sa nachádza, Mesto Trnava už niekoľko rokov venuje zvýšenú pozornosť. O jej význame svedčia aj unikátne a v rámci Slovenska ojedinelé nálezy, objavené v posledných rokoch. Nálezové situácie z doposiaľ realizovaných výskumov v okolí baziliky umocňujú význam a kontinuitu tohto „svätého miesta“ a ich ochrana a budúca prezentácia bude prínosom pre odbornú i laickú verejnosť ako i budúce generácie. Výskum v tejto lokalite sleduje nielen vedecké ciele, ale zároveň je aj školiacim pracoviskom pre študentov a mladých archeológov.

-r-

Jubilejné zasadnutie kooperačnej siete miest

Jubilejné zasadnutie Kooperačnej siete európskych miest strednej veľkosti sa uskutočnilo 11. mája v rakúskom meste St. Pölten. Pri príležitosti 15. výročia trvania kooperačnej siete primátor Matthias Stadler privítal zástupcov miest z Českej republiky (Brno, České Budějovice, Hodonín), Nemecka (Heidenheim a Jena), Maďarska (Nagykanizsa a Nyíregyháza), Rumunska (Targoviște), Rakúska (Wels) a Slovenska (Trnava). Témou tohtoročného jarného zasadnutia bola problematika v sociálnej oblasti.

Sieť bola založená v roku 1995 z iniciatívy mesta St. Pölten. Zakladajúcimi mestami boli Innsbruck, Jena, Passau, Székesfehérvár, České Budějovice, Bolzano, Trnava a Brno. Ako otvorený systém má sieť v súčasnosti 33 členských miest z 12 európskych krajín. Členmi siete nie sú iba mestá zo starých krajín EÚ ako je Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Rakúsko, ale sú v nej zastúpené najmä nové členské štáty ako napr. Česká republika, Slovensko, Maďarsko, Slovinsko, Poľsko. Ďalšie rozširovanie je plánované z Rumunska, Bulharska a Chorvátska. V roku 2000 bola ustanovená prvá odborná komisia pri Kooperačnej sieti. Lídrom komisie pre otázky financovania sa stalo mesto Brno.

Zástupcovia miest sa stretávajú zväčša 2x ročne, na jar a na jeseň, a formou konferencie a pracovných rozhovorov si vymieňajú skúsenosti z rôznych oblastí, ktoré sa týkajú života v samosprávach. Doteraz boli prerokované napr. dôsledky globalizácie, cestovný ruch, mestský marketing, rozvoj miest, výstavba bytov, starostlivosť o pamiatky v mestách s historickým jadrom, energetické hospodárstvo budúcnosti, výskum verejnej mienky, demografické zmeny v Európe, moderná architektúra v starých mestských jadrách, rozširovanie EÚ na východ, skúsenosti starých a nových členských štátov EÚ, elektronická správa v mestách, regionálny manažment, odpadové hospodárstvo a pod.

Tento projekt zastrešuje rôzne záujmové oblasti, od tvorby verejnej mienky až po otázky globalizácie. Základom medzinárodnej spolupráce je výmena názorov na danú problematiku, diskusia a spoločné vypracovanie rezolúcie na daný problém. Okrem nových podnetov, inšpirácie a výmeny skúseností táto sieť dala základ aj osobným kontaktom a internetovej sieti. Predsedajúcim mestom siete je St. Pölten, kde sa nachádza i kancelária siete. Viac informácií na www.staedtenetzwerk.at

-vm-

Samospráva sa pripravila na turistickú sezónu

Sakrálné pamiatky v Trnave tradične patria medzi najväčšie atraktivity v oblasti cestovného ruchu. Mestská samospráva preto po viacerých rokoch s vedením Arcibiskupského úradu, Farského úradu a správcami jednotlivých kostolov zabezpečila aj v tomto roku bezplatný vstup do trnavských kostolov počas letnej turistickej sezóny. Na tento účel vyčlenila z rozpočtu mesta sumu približne 8 400 eur a zabezpečila aj výber a vyškolenie potrebných pracovníkov.

Dominanty Trnavy – Katedrála sv. Jána Krstiteľa a Bazilika sv. Mikuláša budú vzhľadom na veľký záujem sprístupnené turistom a občanom mesta aj v októbri. Nebude tu chýbať ani ponuka nových pohľadníc oboch sakrálnych pamiatok, Pozdrav z Malého Ríma s fotografiami kostolov v historickom centre a skladačka Katedrála sv. Jána Krstiteľa. Referát cestovného ruchu mestského úradu vydal aj informačné mapky s farebným vyobrazením jednotlivých kostolov a s informáciou o ich otvorení, orientačné mapky s perokresbami kultúrno-historických pamiatok a prospekt Potulky Malým Rímom so stručnou charakteristikou jednotlivých kultúrno-historických pamiatok v šiestich jazykoch, ktoré budú k dispozícii v informačnej kancelárii TINS a na požiadanie v aj jednotlivých kostoloch a ubytovacích zariadeniach.

Samospráva sa každoročne snaží prezentovať mesto a priblížiť domácim i zahraničným návštevníkom jeho históriu a kultúru aj prostredníctvom zaujímavých prehliadok, ktoré sa neustále prispôbujú súčasným trendom. Donedávna boli prehliadky realizované len na základe objednávky, v minulom roku však pribudli v júli a auguste garantované pravidelné klasické 1,5-hodinové okruhy mestom, ktoré budú v tomto roku k dispozícii tiež v anglickom a nemeckom jazyku s cieľom umožniť aj krátkodobu ubytovaným turistom spoznať krásy Malého Ríma.

Pokračovať budú tiež obľúbené tematické prehliadky, ktoré rozširujú a prehlbujú vedomosti občanov o historickom a kultúrnom dedičstve mesta. V minulých rokoch boli takto predstavené jednotlivé historické pamiatky, stavebné slohy a niektoré témy z histórie. V tomto roku – Roku kresťanskej kultúry, budú postupne popri iných témach predstavené aj jednotlivé rády a cirkevné komunity pôsobiace v Trnave. Novinkou je, že tematické prehliadky budú realizované nielen so sprievodcami mesta, ale i s predstaviteľmi či správcami pamiatok, (napr. jezuiti, františkáni), a tiež v spolupráci s odbornými pracovníkmi z rôznych oblastí (Západoslovenské múzeum, Divadlo J. Palárika, a pod.) a môžu sa tak v budúcnosti stať aj trvalou vzdelávacou ponukou pre základné a stredné školy. Ďalšou novinkou počas letných prázdnin budú prehliadky mesta spojené s animáciou, po prvý raz bude testovaný záujem o prehliadky pre deti a romantické prechádzky vo večerných hodinách.

Program prehliadok zverejníme v servise pozvánok v júlovom vydaní Noviniek z radnice, na samostatnom letáku a na www.trnava.sk.

-r-

V SKRATKE

■ Mesto bude realizovať projekt na podporu cestovného ruchu

Mestské zastupiteľstvo mesta Trnava schválilo na svojom 21. zasadnutí 27. apríla realizáciu a spolufinancovanie projektu Komplexná podpora cestovného ruchu v regióne Trnava v rámci výzvy Regionálneho operačného programu. Zámerom projektu je vybudovanie

portálu integrovaného s národným a regionálnymi portálmi cestovného ruchu s cieľom podporiť rozvoj turizmu v Trnave. Portál umožní návštevníkom ziskávať informácie o zaujímavých kultúrnych pamiatkach, podujatiach a ďalších produktoch cestovného ruchu.

Súčasťou projektu bude aj vytvorenie publikácií, ktoré predstavujú Trnavu návštevní-

nikom mesta, prípadne záujemcom o turizmus na prezentačných podujatiach a zároveň predstavia trnavský portál cestovného ruchu. Počíta sa tiež s organizovaním podujatí tohto charakteru.

Celkový rozpočet projektu je 165 000 eur, mestská samospráva sa bude na ňom podieľať sumou 8 250 eur, čo predstavuje 5% oprávnených nákladov. Finančná podpora bude mestu poskytnutá formou refundácie.

■ Voľby do Národnej rady SR

Pod č. 36/2010 Z. z. vyšlo rozhodnutie predsedu Národnej rady SR z 1. februára 2010 o vyhlásení volieb do Národnej rady Slovenskej republiky. Voľby boli vyhlásené podľa čl. 89 ods. 2 písm. d) Ústavy Slovenskej republiky a § 25 ods. 2 zákona č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Deň konania volieb je určený na sobotu 12. júna 2010. Volebné miestnosti budú otvorené od 7. do 22. hodiny. Zoznam volebných okrskov a miestností je zverejnený na www.trnava.sk.

■ V Trnave bolo prvé Kick-off stretnutie k projektu AutoNet

Prvé tzv. Kick-off stretnutie k projektu AutoNet, spolufinancovaného zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) v rámci operačného programu Centrálna Európa, sa uskutočnilo 5. a 6. mája v Trnave. Vedúcim partnerom projektu AutoNet je Automobilový klaster – západné Slovensko, ktorý vedie medzinárodný tím 9 partnerov zo Slovenska, Česka, Poľska, Maďarska, Nemecka, Talianska a Slovinska. Okrem projektových partnerov sa na projekte organizačne podieľa Trnavský samosprávny kraj, ktorý zastrešuje niektoré projektové aktivity.

Spoločná aktivita trvajúca od marca 2010 do marca 2013 má priniesť hlavne zmapovanie vedecko-výskumných a inovačných aktivít v strednej Európe ako aj vytvoriť infraštruktúru a optimálne podmienky pre

zapájanie sa firiem z týchto regiónov do vývojových a inovačných procesov v automobilovom priemysle.

Celkový rozpočet projektu pre 9 partnerov je 2 136 686 eur, pričom rozpočet pre Automobilový klaster – západné Slovensko predstavuje čiastku 365 468 eur.

■ Na Veternej je dvadsať nových parkovacích miest

Odbor investičnej výstavby mestského úradu aj v máji pokračoval vo výstavbe nových parkovísk. Na Veternej ulici 28 – 30 vzniklo dvadsať nových parkovacích miest. Príľahlá sídlisková komunikácia bola rozšírená, aby bolo možné bezproblémové kolmé radenie vozidiel. Povrch parkoviska a komunikácie je z drenážnej dlažby. Plochy sú odvodnené do príľahlej zelene, čím sa zachoval existujúci systém odvodnenia v tejto lokalite. Výrub drevín nebol potrebný, naopak, po zrealizovaní parkoviska mal byť vytvorený ochranný pás zelene – stromoradie a živý plot, ktorý bude oddeľovať priestor parkovania od odychovej zóny v strede vnútorného bloku domov. Osadené malo byť aj trvalé dopravné značenie.

■ Vyhlásenie súťaže Genius loci Trnavy

Mesto Trnava vyhlasuje tretí ročník súťaže pre umeleckých fotografov Genius loci Trnavy spojenej s výstavou súťažných fotografií v západnom kridle radnice.

Hlavným motívom súťaže je zachytiť pre budúcnosť na fotografiách dušu nášho mesta prostredníctvom nevšedných pohľadov a okamihov, atmosféru denných a ročných období, hry svetla a počasia, netradičné kompozície, stretnutia v čase...

Súťaž je otvorená pre všetkých záujemcov bez vekového a profesijného ohraničenia. Súťažné fotografie treba doručiť do 17. septembra na Mestský úrad v Trnave, Trhová 1. Súťažné práce vyhodnotí porota zložená z renomovaných umeleckých fotografov a zástupcov magistrátu. Autori najlepších fotografií získajú finančné ocenenie. Presné propozície súťaže Genius loci Trnavy nájdete

na webstránke mesta www.trnava.sk, webstránke fotoklubu Iris www.irisfoto.sk a v mestskej televízii, v tlačenej podobe budú k dispozícii na trnavskej radnici a mestskom úrade. Blížšie informácie môžete získať aj na tel. číslach 033 32 36 348 alebo 32 36 128.

■ **Nové okná pre základné školy na Vančurovej a v Modranke**

Odbor investičnej výstavby mestského úradu začal v druhej polovici mája realizovať výmenu okien v učebňovom pavilóne A Základnej školy na Ulici I. Krasku v Trnave – Modranke. Pôvodné drevené okná vrátane vnútorných aj vonkajších parapetných dosiek budú zdemontované. Po osadení päťdesiatich siedmich nových okien budú dôkladne opravené okenné ostenia a parapety z interiéru i exteriéru a uskutočnia sa maliarske práce farebne prispôbené pôvodným povrchovým úpravám.

Na niektoré okná budú namontované žalúzie, na niektoré budú spätne namontované aj mreže.

Nové okná dostane aj učebňový pavilón B v Základnej škole na Vančurovej ulici. Pôvodné drevené okná na druhom podlaží vrátane vnútorných aj vonkajších parapetných budú nahradené štyridsiatimi novými plastovými oknami, sedem z nich s mliečnou fóliou, osem s vnútornými žalúziami a deväť s mechanikou otvárania pre okná umiestnené vo výške. Súčasťou prác bude aj tu oprava okenných ostení a maliarske práce.

Výmena okien na oboch školách potrvá približne tri týždne.

■ **Čistenie verejnej zelene aj s pomocou vysávača**

Na čistenie zelene a verejných priestranstiev mestská samospráva od začiatku mája používa aj vysávač na psie exkrementy. Táto skutočnosť však nezbavuje psičkárov povinnosti upratať po svojich psoch.

Zelené plochy v parkoch, pri cestách a priestranstvách tvorené blokmi obytných domov budú čistené vysávačom podľa har-

monogramu. Začalo sa v centrálnej mestskej zóne parkom A. Bernoláka a postupne sa bude v týždňových intervaloch čistiť zeleň v jednotlivých mestských častiach.

Čistenie psích exkrementov je dôležité aj z hľadiska prevencie voči parazitným ochoreniam, pretože napr. vajčka škrkaviek, ktoré sa môžu nachádzať v tráviacom aparáte psa, nie sú v čerstvom truse infekcie schopné. Potrebujú pár dní na to, aby vo vonkajšom prostredí dozreli, stali sa odolnými a infekčnými.

■ **Chýbajúca bašta na Michalskej bude čiastočne obnovená**

Mesto Trnava uvažuje o výstavbe chýbajúcej bašty v mestskom opevnení na Michalskej ulici. Impulzom pre túto myšlienku bol nález niekoľkých paliet starých tehál pri výstavbe mestského priemyselného parku. Samotnej realizácii stavby predchádza archeologický prieskum, ktorý zhodnotí odkryté zachované zvyšky muriva pôvodnej bašty. Následne statik podľa konkrétneho nálezu navrhne potrebné zabezpečenie. Bašta nebude obnovená v pôvodnom rozsahu. Uzavrie sa prieluka v hradobnom múre, pričom v pôdoryse bude presahovať múr približne 50 cm. Stavba by sa mala uskutočniť v dvoch etapách, začiatok v tomto roku, dokončenie v budúcom.

■ **Dlažba na Horných baštách má byť zrekonštruovaná**

Komunikácia na Horných baštách mala pravidelne najmä po zime poruchy, ktoré sa museli každoročne opravovať. Mestská samospráva sa preto rozhodla uskutočniť úplnú rekonštrukciu povrchu. Súčasná dlažba z prírodného kameňa sa rozoberie a dočasne uloží na skládku, kde bude čakať na ďalšie použitie. Na jestvujúce podložie upravené frézovaním sa uloží do zodpovedajúceho lôžka nová dlažba. Niveleta komunikácie a obrubníky zostanú pôvodné, aj odvodnenie komunikácie bude do pôvodných vpustí.

Práce sa pravdepodobne začnú v letných mesiacoch. Rekonštruovať sa bude v dvoch

etapách, najskôr časť od Štefánikovej ulice po Pekársku, zvyšok sa dokončí na jar v budúcom roku. Dôvodom etapizácie je zamedzenie možnosti poškodenia nového povrchu komunikácie stavebnými mechanizmami zo staveniska na rohu ulíc Horné bašty a Hornopotočná.

■ Koncert chorvátskeho mužského speváckeho zboru

Pri príležitosti chorvátskeho Dňa štátnosti sa 21. júna o 18.00 hodine v Kostole Najsvätejšej Trojice v Trnave predstaví mužský zbor Brodosplit pod taktovkou Vlada Sunka. Založený bol v roku 1972 a svojou prácou, počtom vystúpení, zaujímavosťou, hodnotou interpretácie, kultúrou spevu, osobitou zvučnosťou a kompaktnosťou hlasou sa zaradil medzi najlepšie zbory v Chorvátsku. Jeho repertoár je veľmi bohatý a rôznorodý, od diel majstrov renesancie až po skladateľov súčasnosti. Osobitosťou je pestovanie tradícií vlasti, resp. dalmátskej ľudovej a koncertnej piesne v harmonizácii a spracovániach znamenitých chorvátskych skladateľov. Ako sólisti zboru sa predstavia Branko Kljaković, Ivan Žitko a Ivan Bošnjak.

■ Celina k výročiu Trnavskej univerzity

Pri príležitosti 375. výročia založenia Universitas Tyrnaviensis (1635 – 2010) vydáva Slovenská pošta celinu – poštový listok s gotickou pečaťou Trnavy s prítlačou venovanou výročiu. Celina bola v predaji 12. mája na pošte Trnava 1, alebo prostredníctvom www.pofis.sk. Cena celiny je 50 centov.

■ Ocenenia najlepším kultúrnym pracovníkom kraja

Slávnostné udeľovanie ocenení najlepším kultúrnym pracovníkom kraja sa uskutočnilo pri príležitosti Medzinárodného dňa múzeí 13. mája v Divadle Jána Palárika v Trnave. Pamätnú medailu predsedu Trnavského samosprávneho kraja udelil Tibor Mikuš dvadsiatim piatim jednotlivcom a desiatim kolektívom. Ocenení Trnavčania sú tento rok divadelník Pavol Lančarič, archeologička Klá-

ra Mészárosová, divadelný herec Michal Monček a dlhoročná pracovníčka knižnice Juraja Fándlyho v Trnave Jozefína Kocánová.

■ Matica slovenská oceňovala

Na slávnostnom valnom zhromaždení Športového odboru Matice slovenskej (ŠO MS) bola udelená Zlatá medaila sv. Cyrila a Metoda predsedovi Trnavského samosprávneho kraja Tiborovi Mikušovi, ktorý bol zároveň zvolený za čestného predsedu ŠO MS. Striebornou medailou Cyrila a Metoda ocenili Trnavčana Jána Szaba, ktorý je predsedom Šport Ludus, a Danielu Branišovú z Dolných Orešian. Čestné uznania získali členovia štafety Bežeckého posolstva za Matičné festivaly v rokoch 1992 až 2007.

■ Žiaci Základnej školy na Námestí SUT boli v Londýne

Na prelome apríla a mája absolvovali šesťnásti žiaci a dve učiteľky anglického jazyka Základnej školy na Námestí Slovenského učeného tovaríšťa sedemdnový poznávací pobyt v Londýne a jeho okolí. „Mali sme možnosť vidieť nielen samotný Londýn a všetky pamiatky a atrakcie, ktoré ponúka, ale navštívili sme aj mestá Brighton, Oxford a Windsor. Žiaci boli ubytovaní v hosťovských rodinách, takže mohli nielen spoznávať kultúru a spôsob života anglických rodín, ale aj overiť si a použiť svoje znalosti angličtiny v praxi. Okrem návštev množstva historických pamiatok, múzeí, chrámov a parkov mali chlapci – futbalisti možnosť dostať sa na futbalový štadión Chelsea. Nadviazali sme nové priateľstvá a našim výletom prekvapujúco prialo aj anglické počasie,“ povedali učiteľky Erika Bučková a Regina Jalovcová.

■ Súťaž v znalostiach bezpečnostných predpisov

36. ročník Celoslovenskej súťaže v znalostiach predpisov BOZP v stavebníctve sa uskutočnil 13. mája v Trnave. Organizátorom súťaže bol Integrovaný odborový

zväz (IOZ). Žiaci usporiadajúcej Strednej odbornej školy Obchodu a služieb (SOŠ OaS) Lomonosovova z Trnavy vyhrali súťaž jednotlivcov aj družstiev.

Súťaž sa zúčastnili štyri trojčlenné družstvá zo Stredných odborných škôl z Banskej Bystrice, Nitra, Trenčína a SOŠ OaS Lomonosovova z Trnavy. Odbornej porote predsedal dlhoročný porotca a odborník v oblasti BOZP Ján Rapan. Súťažný tím domácej školy tvorili žiaci Andrej Blažek, Dominik Stražaj a Martin Halán. V súťaži družstiev sa umiestnili žiaci SOŠ OaS na prvom mieste, v súťaži jednotlivcov sa umiestnil na prvom mieste Dominik Stražaj a na treťom mieste Andrej Blažek. Domáci súťažiaci získali putočný pohár aj ročníkový pohár. Na víťazov čakali hodnotné vecné ceny, ktoré do súťaže venovali sponzori súťaže Inžinierske stavby, a.s. Košice a Zväz stavebných podnikateľov Slovenska.

■ Portál 4R4Y rozbieha megakampaň pre dobrovoľníkov

Vyvrcholením cezhraničného mládežníckeho projektu 4 Regions 4 Youth bude akcia Tri dni pre hrdinov, ktorá sa uskutoční od 16. do 18. júna. Počas troch dní bude na území Trenčianskeho, Trnavského, Zlínskeho a Juhomoravského kraja prebiehať množstvo verejne prospešných aktivít. Do projektu sa môžu zapojiť všetky detské a mládežnícke organizácie a ostatní dobrovoľníci, ochotní bez nároku na honorár odpracovať tri dni v prospech svojho okolia. Môže ísť napríklad o čistenie a úpravu verejného priestranstva, výsadbu stromov, čistenie potoka, opravu detského ihriska, lavíčiek, či pomoc ľuďom, ktorí sú na ňu odkázaní. „Nápadom sa medze nekladú, zmyslom je dokázať to, že spojením ľudských síl je možné aj bez veľkých výdavkov spraviť veľké veci,“ hovorí PR manažér projektu Karol Drobny. Záujemcovia o účasť na dobrovoľníckej akcii sa môžu registrovať na portáli www.4r4y.eu.

-7-

Výstavba rodinných domov

v Modre na Vrškoch... v náručí Malých Karpát

- pozemky od 400 m²
na južnom slnečnom svahu
len 150 m od centra mesta
- nové komunikácie
a všetky inžinierske siete
- kvalitné stavebné riešenia
murovaných rodinných domov

Pozor!!! V júni ponúkame zvýhodnenú cenu rozľahlej hrubej stavby (ÚP 273 m²) rodinného domu vrátane pozemku s výmerom 850 m² len za cenu 159 000 EUR vrátane 19% DPH!!!

Kontakt: MARTINÁK, s.r.o., Ružinovská 5, Bratislava, 02/48207010, info@martinak.sk, www.martinak.sk

Diaľnice na Slovensku. Rýchlejšia a bezpečnejšia cesta domov

Nový úsek diaľnice, pokojnejší život Považskej Bystrice

D1 Sverepec – Vrtižer

Novootvorená časť diaľničného úseku D1 Sverepec – Vrtižer znamená pre Považskú Bystricu a pre jej obyvateľov pokojnejšie cesty v meste a v jeho blízkom okolí a pre vodičov z celého Slovenska bezpečné a rýchle kilometre k ich cieľu.

Naša cesta k cieľu

www.mdpt-opd.sk

EURÓPSKA ÚNIA

Operačný program Doprava je spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a z Kohézneho fondu.

OPD
DOPRAVA 2007-2013
operačný program

Pomôžte nám otvoriť zlatú bránu Dúhového dvora

Mesto Trnava v spolupráci s OZ Spoločnosť na pomoc osobám s autizmom v Trnave už po piatykrát všetkých pozývajú na zaujímavé podujatie, ktoré sa uskutoční v rámci Dní zdravia v dňoch 10. až 11. júna 2010 pred trnavskou radnicou pod záštitou primátora Trnavy Štefana Bošňáka.

Tradičný Dúhový dvor sa tentoraz otvorí o 10. hodine Zlatou bránou, ktorou budú prichádzať a svojim vystúpením sa predstavovať mentálne, ale i fyzicky handicapované deti a dospelí účinkujúci. Kľúčom, ktorý dostanú od moderátorky Bibiany Ondrejkovej, nielen oni, ale aj pozvaní hostia odomknú symbolickú bránu svojich možností a predvedú sa programom plným nadania a tvorivosti.

Úlohou tohtoročného podujatia je do moderovania zapojiť i handicapovaných ľudí, moderátorke bude pomáhať slečna s autizmom Sonička a každá škola zabezpečí svojho pomocného moderátora, ktorý uvedie svojich kamarátov.

Bohatý kultúrny program doplní detský folklórny súbor Trnavčiek a pozvaným hosťom je tentokrát známa herečka Mirka Partlová, ktorú všetci poznajú ako Angi z televízneho seriálu Panelák. Všetci Trnavčania i návštevníci mesta sú pozvaní i na prezentáciu výrobkov postihnutých spoluobčanov v predajných stánkoch priamo na Dúhovom dvore. Svojou účasťou a podporou môžeme spoločne pomôcť pootvoriť zlatú bránu možností handicapovaných detí a mládeže.

Vystúpenia hudobných a tanečných skupín budú pokračovať aj v poobedňajších hodinách.

Sylvia Záhorová a Mária Peciarová

Múzeum hľadá prírastky do expozície o tehliarstve

Západoslovenské múzeum v Trnave sa obracia na občanov s prosbou o pomoc pri získavaní prírastkov do pripravovanej expozície s názvom Tehliarstvo v priebehu storočí, ktorá bude zameraná na zdokumentovanie vývoja tohto remeselného odvetvia na západnom Slovensku, s akcentom na trnavský región.

Západoslovenské múzeum v súčasnosti síce disponuje relatívne rozsiahlym zbierkovým fondom, avšak ten zahŕňa predovšetkým produkciu mestských tehelní. V dôsledku značného stavebného rozmachu v posledných rokoch a s ním súvisiacej zmeny typického vidieckeho urbanizmu dochádza k postupnému úbytku pôvodných „starších“ obydlí, a v konečnom dôsledku i k strate poznatkov dokladujúcich bežný život v minulosti, ku ktorej patrilo i tehliarstvo. Tehla (či už pálená, alebo nepálená) bola vo väčšine miest a obcí používaná ako základný stavebný materiál. Z tohto dôvodu vznikali predovšetkým koncom 19. a začiatkom 20. stor. malé dedinské tehelne a tehliarske družstvá.

„Našou snahou je s pomocou občanov vytvoriť ucelený súbor, a tak získať jasný obraz o jej výrobe na západnom Slovensku. Podmienkou nie je získanie veľkého počtu kusov z daného druhu alebo z jedného miesta. Úplne postačujúce sú jeden, dva kusy, v prípade ďalších len možnosť získania základných údajov o mieste nález, rozmeroch, a pod. Rovnako prínosné budú akékoľvek predmety a informácie súvisiace s tehliarskou výrobou,“ povedala riaditeľka Západoslovenského múzea Daniela Čambálová.

Športoví rybári začínali svoju sezónu súťažou

Mestská organizácia Slovenského rybárskeho zväzu v Trnave, podobne ako ďalšie organizácie na Slovensku, pripravili ešte pred začiatkom rybárskej sezóny hneď niekoľko súťaží rybárov. Jedna z nich – Rybárska súťaž O putovný pohár primátora mesta Trnavy – bola 9. mája na priehrade v Suchej nad Parnou už po sedemnásty krát.

Súťaž, podobne ako tie predchádzajúce, ktoré boli však vymedzené pre špecifický typ súťažiacich (deti, funkcionári, atď.), sa stretli nielen so záujmom rybárov, ale aj tých, ktorí majú vzťah k prírode, športovému rybolovu, a chcú ho „preniesť“ aj na svojich potomkov. „Víťazom je ten, kto bude mať najťažšiu rybu, je jedno, aká ryba je chytená – nemala by byť druhovo hájenná. My sme za dva vikendy museli zvládnuť osem pretekov. Zákon nám umožňuje vykonať preteky len do 15. mája, to je výnimka

na lov kapra, a už sa preteky robiť nedajú. Úspešná bola aj súťaž o najťažšiu rybu, aj O trnavský pohár na nádrži Buková. Potom, keď sa už lovia ryby, teda po 15. máji, sa ťažko dá vyhradiť úsek na súťaž a my nemôžeme rybárom prikazovať, kde nemôžu ryby chytať. Aj na predchádzajúcich súťažiach sme mali dobré úlovky – na nádrži Buková bolo takmer 130 kaprov, na Bukovej 169 a takto by sme mohli pokračovať ďalej. Je to tradícia, ľudia majú záujem si zasúťažiť, robíme napríklad aj Orbis Cup. Jeden náš sponzor a priateľ dáva atraktívnu cenu, zájazd do Nórska,“ hovorí tajomník Mestskej organizácie Slovenského rybárskeho zväzu v Trnave Marián Lužák.

Po precíznych meraniach váhy a dĺžky odborná porota vyhodnotila najúspešnejších rybárov. Televízor si odniesol Jozef Kredatus, ktorý chytil 3,74 kilogramového kapra dĺžky 65 centimetrov. Na druhom mieste sa umiestnil Lukáš Balún s 52 cm kaprom váhy 2,34 kg a na treťom mieste Rudolf Izakovič s 50 cm kaprom váhy 2,31 kg.

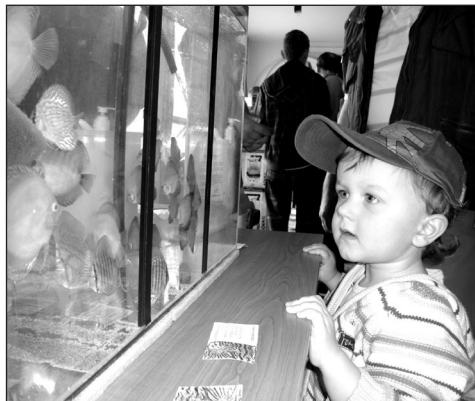
„Toto v Suchej nad Parnou je jedna z našich vodných nádrží, máme okrem toho Boleráz, Bukovú a nádrž v Horných Orešanoch. Zarybňujeme rovnako, našim kritériom je váha na hektár,“ hovorí Vladimír Čerešňák, predseda mestského výboru Mestskej organizácie Slovenského rybárskeho zväzu v Trnave. Posledné preteky pred otvorením tohtoročnej kaprovej sezóny boli teda spojené aj s bilancovaním prezimovania rýb a nasadzovania do jednotlivých rybníkov v rámci trnavskej organizácie. „Zarybňujeme na jeseň, tento raz sme zarybňovali viac ako 38 tonami kaprov na 202 hektároch vodných plôch. Ryby sa nedali chytať, pretože voda bola dlho zamrznutá, od Silvestra až do polovice marca bola prakticky nedobytná. Prezimovanie bolo štandardné, boli slabšie úhyny, no neprejavilo sa to výraznejšie na stave populácie druhov rýb,“ hovorí Marián Lužák.

Trnavskí rybári majú od januára revír v Dolnom Dubovom vyhradený ako revír „Chyt' a pusť“. Je to spôsob športového rybolovu bez možnosti odnesenia si úlovkov. Podobné revíry sa osvedčili vo viacerých mestských organizáciách, na západnom Slovensku napríklad v Starej Turej. „Vlani sme do nášho revíru dali viac ako tomu kaprov, ktoré mali priemernú váhu 8 kilogramov, aby tento revír bol atraktívny aj pre rybárov z iných regiónov,“ hovorí Marián Lužák. Podľa trnavských rybárov by v tomto revíri mala platiť aj celoslovenská povolenka.

Text a foto: Martin JURČO

Trnava centrom chovateľov z celej republiky

Chovateľstvo sa teší na Slovensku v poslednom období vzrastajúcemu záujmu. Vďaka tomuto koničku môže mať každá rodina kúsok prírody aj doma. Podľa odborníkov sa starostlivosťou o domáceho miláčika učia najmä deti zodpovednosti a buduje sa v nich pozitívny vzťah k zvieratám a k prírode. Príležitosť nielen si rozšíriť svoje akváriá či teráriá, ale najmä vidieť exotické zvieratá – a to skutočne rôzneho druhu, si začiatkom mája nenechalo ujsť asi dvetisíc návštevníkov celoslovenskej výstavy akvaristiky a teraristiky AkvaTera Trnava v Mestskej športovej hale. Prišli aj vystavovatelia z Českej republiky, Maďarska a Poľska.

Organizátori sa snažili, aby bol sortiment vyvážený v pomere ponuky akvarijných rýb a plazov, no bolo možné vidieť aj zaujímavosti – pri hadoch napríklad rôzne farebné formy, a v ponuke boli aj raritné zvieratá zo zahraničia. Od suchozemských korytnačiek, ktoré sa ťažšie rozmnožujú, po žabky alebo škorpióny, ktorá treba stále dovážať.

Hlavný cieľ celého podujatia nebol komerčný. „Myšlienka prišla už pred niekoľkými rokmi. Chovatelia a kamaráti, ktorí so mnou chodievali na rôzne akvaristické a najmä teraristické výstavy najmä do Česka, sa zhodli, že by bolo vhodné pripraviť podobnú výstavu aj u nás. Celý nápad bol v tom, priblížiť ľuďom zaujímavé zvieratá a možnosť chovať ich v domácnosti. Napríklad, túto akciu sme zorganizovali už po šiestykrát a niektorí návštevníci sa v minulosti prišli len pozrieť, no odišli s rybou alebo kanárikom. Dokonca jedna rodina chodíva pravidelne, vždy si niečo kúpi a manželka zo spomínanej rodiny hovorí, že nevedia, s akým zvieratom odídu, pretože majú už skutočne všetko,“ hovorí Milan Kánya z organizujúceho trnavského občianskeho združenia priateľov herpetofauny, ktoré sa zaoberá ochranou plazov na Slovensku, ale aj propagáciou ich chovu. Aj tohtoročné skúsenosti a enormný záujem vystavovateľov v oblasti teraristiky a akvaristiky dokumentoval, že mnoho chovateľov nielen chová exotické zvieratá či plazy, ale sa ich snaží aj rozmnožovať. „V čase, keď sa čoraz viac ničia biotopy zvierat, je dobré, keď si chovatelia sami dochovávajú zvieratá, keďže ich nemusia chytať vo voľnej prírode,“ pripomína Milan Kánya. V budúcnosti by sa organizátori chceli zamerať na statické doplnenie burzy, napríklad výstavou fotografií exotických zvierat. V minulosti pripravované besedy či stretnutia so zaujímavými chovateľmi prostredníctvom besied sa neosvedčili, pretože odpúťovali pozornosť návštevníkov od prehliadky výstavy. Z minuloročného stiesneného priestoru zasadačky na Prednádraží sa presunuli do športovej haly na horné poschodie, keďže charakter výstavy technicky nedovoľuje obsadiť hraciu plochu haly. Postupom času sa táto akcia vyprofilovala na najväčšiu na Slovensku a patrí medzi významné akcie aj pre českých návštevníkov.

Návštevník tu našiel skutočne všetko – okrasné kamene, literatúru, akvarijné ryby, hady, jašterice, pavúky, škorpióny, ale aj mravce. Práve tie vzbudzovali azda najväčšiu pozornosť. Mnoho návštevníkov sa prišlo na výstavu pozrieť aj bez ambícií niečo nakupovať. „Mravce, to je absolútna novinka na Slovensku, sú tu rôzne typy mravenísk a mravce sa

chovajú v teráriu. Máme rôzne skloakrylové terária, ktoré sú určené práve na takýto chov. Stačí, ak si návštevník kúpil násadu. Terárium je tak tvorené, aby sa komory, kráľovná, potomstvo, robotnice dali krásne vidieť v priereze," hovorí jeden z vystavovateľov.

Organizátori neočakávali takú účasť a dokonca sa pri niektorých vystavujúcich stalo, že vypredali svoju ponuku skôr, než sa výstava rozbehla do finále. „Bol taký nával, že sme všetko vypredali skôr, než sa výstava skončila. Na Slovensku je podobné podujatie jedine v Ružinove. Chodíme do Čiech a Rakúska, tu v Trnave je to oveľa lepšie, dokonca by som to porovnal s podobnými výstavami v Rakúsku – aj pokiaľ ide o chovateľov. Vonku je viac komerčných firiem, tu nájdeme viac hobby chovateľov," povedal chovateľ a vystavovateľ Jan Líbal z rakúskeho Andorfu.

Text a foto Martin JURČO

Obnovený náhrobok Andreja Žarnova

Len nedávno opäť otriasla svetom tragédia Katyňského lesa, ktorá aj týmto spôsobom upozornila na zločiny spáchané pred sedemdesiatimi rokmi. V roku 1940 bola Sovietskym zväzom v Katyni vyvraždená poľská elita a tohto roku, pri páde lietadla, zahynuli významní poľskí činitelia. V dôsledku ich obety sa celý svet znova v plnom rozsahu dozvedel o zločine proti ľudskosti, ktorý Sovieti nielen spáchali, ale päťdesiat rokov z tohto hrozného zločinu obviňovali hitlerovské Nemecko.

Členovia komisie na prešetrovanie zločinov v Katyňskom lese, prof. MUDr. Františkovi Šubíkovi, minulý rok mesto Trnava udelilo Čestné občianstvo mesta Trnavy in memoriam za celoživotné literárne dielo a osobnú statočnosť. V poslednom čase sme mali možnosť vidieť viac dokumentárnych filmov o katyňskom zločine a prenasledovaní tých, ktorí hovorili pravdu. Mnohí ju obetovali za vykúpenie od prenasledovania NKVD (Narodnyj komisariat vnutrennich del) nielen ich, ale aj celej rodiny. O to väčšiu váhu má osobná statočnosť

prof. MUDr. Františka Šubika, básnickým menom Andreja Žarnova, ktorý do smrti svoj podpis zo zápisnice, určujúcej pravých vinníkov, neodvolal.

Taký malý zločin bol spáchaný aj na pomníku jeho predčasne zosnulého syna Ivana, narodeného v Trnave na Mikulášskom námestí 11, ktorý je aj miestom odpočinku Andreja Žarnova, jeho manželky, Trnavčanky Alžbety, rodenej Veselej a ich syna Karola, na Ondrejskom cintoríne v Bratislave. Sochársky náhrobok vytesaný z kusa kameňa je kultúrnou pamiatkou. Okrem reliéfu putti s kvetom maku bol na náhrobku portrétny medailón zosnulého chlapca od Jozefa Pospíšila. V roku 2006 vandali pomník zdevastovali a portrétny medailón ukradli.

Preto sa rodina Andreja Žarnova rozhodla finančnú čiastku, ktorá bola súčasťou ocenenia, venovať na obnovu pomníka, pri ktorej pomocnú ruku podalo aj Mesto Trnava. Pomník zreštauroval Mgr. Art. Tomáš Kucman a náhradný portrétny medailón za symbolickú cenu vytvoril akademický sochár Alexander Ilečko. Tohto roku uplynie sedemdesiat rokov od smrti Ivana Šubika. Útlu zbierku básní o smrti svojho syna Andrej Žarnov nazval *Mŕtvy*. Rodina, priatelia a známi pozývajú 30. júna 2010 o 15. hodine širokú kultúrnu verejnosť k hrobu rodiny Šubikovcov na Ondrejský cintorín v Bratislave pri príležitosti sedemdesiateho výročia predčasnej Ivanovej smrti a odhalenia obnoveného pomníka.

Margita KÁNIKOVÁ

Ludia a udalosti v histórii Trnavy

jún 2010

3. 6. 1930 – Do Trnavy prišla 150-členná výprava amerických Slovákov, aby sa zúčastnila osláv 60. výročia založenia Spolku sv. Vojtecha a cestou z Prahy priviezla do Trnavy ostatky sv. Vojtecha (80. výročie).

6. 6. 2000 – V Trnave umrel Karol BLESÁK, viacnásobný majster Slovenska i Československa v boxe (10. výročie).

9. 6. 1910 – V Trnave sa narodil lekár Eduard TIBENSKÝ (100. výročie).

10. 6. 1915 – V Trnave sa narodila pedagogička, publicistka a autorka vysokoškolských skript Edita SIEGLOVÁ, absolventka Učiteľskej akadémie v Trnave, ktorá pôsobila ako odborná asistentka na Katedre pedagogiky PdFUK (95. výročie).

14. 6. 1925 – V Trnave sa uskutočnila slávnostná vysviacka nových slovenských biskupov Pavla JANTAUSCHA a Jozefa ČÁRSKEHO (85. výročie).

15. 6. 1630 – Uhorský palatín Mikuláš ESTERHÁZI uzavrel dohodu s majstrom Antoniom SPAZZOM o postavení Kostola sv. Jána v Trnave (380. výročie).

15. 6. 1930 – V Trnave na Starej strelnici sa uskutočnila prvá skúška robotníckeho spevokolu Bradlan, ktorú viedol dirigent Rudolf SLOVÁČEK (80. výročie).

15. 6. 1975 – V Bratislave umrel režisér, herec, divadelný kritik, publicista a redaktor Alexander NOSKOVIČ, zakladateľ a režisér trnavského Akademického divadla, ktorý študoval na gymnáziu v Trnave (35. výročie).

16. 6. 1770 – Trnavu navštívil cisár JOZEF II., ktorý svoj príhovor magistrátu mesta a zhromaždeným obyvateľom povedal po slovensky a takisto sa s nimi aj rozlúčil (240. výročie).

17. 6. 1360 – Kráľ LUDOVÍT I. oslobodil Trnavčanov od mýtnych poplatkov vo všetkých mestách kráľovstva (650. výročie).

19. 6. 1930 – V Novom Meste nad Váhom sa narodil akademický maliar Július BARTEK, autor početných monumentálnych diel – vitráží, fresiek a mozaík, ktorý pôsobil od roku 1956 v Trnave, kde je aj pochovaný (80. výročie).

21. 6. 1660 – Konzistórium Trnavskej univerzity sa zaoberalo sťažnosťou na študentov, ktorí sa potulovali ozbrojení po meste, bili panských sluhov, ničili záhrady a páchali nočné nepristojnosti (350. výročie).

21. 6. 1965 – V Trnave bolo zrušené Krajské divadlo. Časť jeho hereckého súboru prešla do bratislavských divadiel a do KD Nitra (45. výročie).

22. 6. 1985 – V Belgicku umrel saleziánsky pedagóg, dirigent, skladateľ a zbornajster Jozef STREČANSKÝ, rodák zo Špačianiec, ktorý pôsobil ako profesor gymnázia v Trnave, kde jeho pamiatku pripomína pamätná tabuľa na ulici M. Schneidera Trnavského (25. výročie).

24. 6. 1730 – V Trnave sa narodil rektor Pázmanea vo Viedni, náboženský spisovateľ a biskup František BERCHTOLD, absolvent trnavského gymnázia (280. výročie).

24. 6. 1925 – V Šípkove sa narodil teológ, filozof a spisovateľ Jozef PORUBČAN, predstaviteľ tajnej cirkvi, ktorý v Trnave študoval teológiu. Trnavská univerzita mu roku 1996 ako prvému Slovákoviu udelila čestný doktorát filozofie (85. výročie).

26. 6. 1770 – Narodil sa rakúsky husliar Johann Paul WÖRLE, ktorý pôsobil v rokoch 1799 – 1810 v Trnave (240. výročie).

27. 6. 1870 – Vo Vrbovom sa narodil prvý apoštolský administrátor trnavský a biskup Pavol JANTAUSCH, absolvent gymnázia v Trnave, ktorý sa pričínil o vybudovanie kňazského seminára v Trnave, kde aj umrel (140. výročie).

27. 6. 1910 – Narodil sa český historik a archeológ Antonín LOUBAL, uskutočnil archeologického prieskumu jaskyne Driny a hradiska Molpir pri Smoleniciach, ktorý študoval na gymnáziu v Trnave a neskôr v Trnave pôsobil ako pracovník Spolku sv. Vojtecha (100. výročie).

30. 6. 1620 – Trnavu obsadil vodca proticisárskeho povstania Gabriel BETHLEN so svojim vojskom (390. výročie).

P.R.

Richtári Trnavy v stredoveku I.

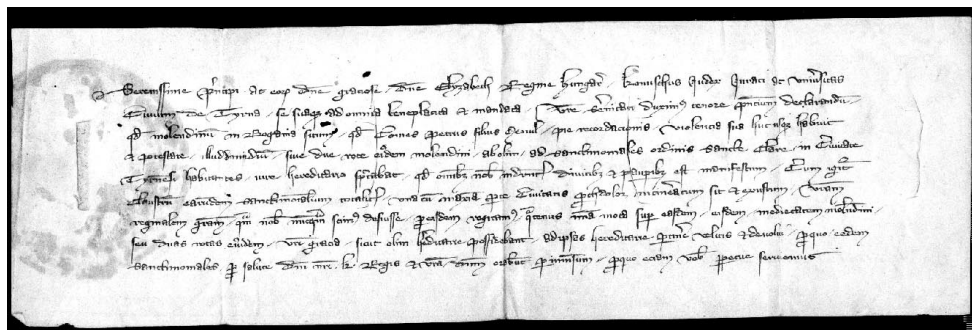
Obdobie vzniku a formovania výsadného mesta

V predchádzajúcich Novinkách z radnice sme predstavili základnú štruktúru mestskej samosprávy Trnavy v období stredoveku. Personálne obsadenie jednotlivých úradov však nebolo anonymné a nie je ani v súčasnosti. Zachované stredoveké písomné pramene nám totiž – hoci aj neúplne – dokážu poskytnúť aspoň rámcovú predstavu o konkrétnych osobách v mestských funkciách, ich pôvode, spoločenskom a majetkovom postavení. Je totiž zrejmé, že to boli práve takíto funkcionári, ktorí v každodennom výkone svojho váženého úradu akoby „tvorili“ vlastné dejiny nášho mesta, zaľudňovali ich. Životné príbehy týchto funkcionárov tak boli príbehom samej Trnavy. V nasledujúcich článkoch sa pokúsime o predstavenie známych osôb v jednotlivých mestských úradoch, počnúc najdôležitejšou a najprestížnejšou mestskou funkciou – úradom mestského richtára (iudex, richter).

Ako sa už konštatovalo v predchádzajúcich článkoch, funkcia trnavského richtára prešla dvoma vývojovými fázami: 1. obdobie počiatku a zrodu mesta ako privilegovaného sídla Trnavy, počas ktorého sa formovali mestské orgány a utvárala vlastná meštianska komunita s obmedzenou samosprávou (táto fáza trvala približne do 30. – 40. rokov 14. storočia); 2. emancipácia meštianstva a plnoprávna samospráva mesta (od polovice 14. storočia do konca stredoveku).

V tejto časti sa budeme venovať prvej vývojovej fáze. Žiaľ, z obdobia krátko po udelení výsad pre trnavských hostí a „protomešťanov“ v roku 1238, medzi ktorými figurovala aj výsada voľby richtára sídliska a ďalších dvanástich prisediacich sudcov (prisažných) z radov vedúcej vrstvy tunajšieho obyvateľstva (v listine sa označuje ako „meliores“ – lepší) žiadne konkrétne údaje o výkone a personálnom obsadení richtárskeho stolca, no nemožno pochybovať jeho plnom funkčnom pôsobení. Viac sme informovaní až z obdobia po tatárskom vpáde (1241 – 1242). Jeho následky na juhozápadné Slovensko však boli výraznejšie, než len narušenie tunajšej sídelnej štruktúry. Viedli totiž k rozsiahlym zmenám v etnickom obraze kraja, keďže tento región bol následne už skoro po odchode Tatárov z krajiny silne dosídlený nemeckým obyvateľstvom. V prípade Trnavy došlo k akejsi „druhej“ lokácii (sociálno-právne- mu určeniu) sídla, ktorá sa už realizovala v intenciách modelu budovania miest v Uhorsku za aktívnej účasti šľachty (hoc aj cudzieho pôvodu). Sprievodné znaky tohto javu sa prejavili predovšetkým vo funkcii richtára, ktorej držba sa sústredila v rukách členov jednej dynastie šľachtického pôvodu. Získava tak v počiatkoch (najmä po celú druhú polovicu 13. storočia) akýsi dedičný charakter. Ďalším dôležitým znakom je aj následná individualizácia (rozdelenie) mestského hotára, s ktorým sa disponovalo ako so šľachtickým majetkom. Všetko sa však realizovalo s toleranciou uhorských panovníkov a nepochybne aj za súhlasu novej (i zvyškov pôvodnej) hostovskej obyvateľskej komunity.

Tento stav možno ľahko pochopiť, ak si uvedomíme že šľachtické postavenie richtára lokovaného sídla, vzhľadom na vplyv i postavenie, ktorému sa tešil o strany panovníka, bola pre novo budované sídlisko a uchovanie jeho staršieho výsadného charakteru a celú tunajšiu komunitu nemeckých hostí významnou zárukou pri upevňovaní jeho hospodárskeho i politického postavenia. Zdá sa, že tatársky vpád prinášal novú situáciu pre právne klasifikovanie starších výsadných sídel v Uhorskom kráľovstve, len tak si možno vysvetľovať zjavné potlačenie týchto výsad a zdĺhavejší proces rekonštrukcie ich plného uplatňovania v nasledujúcom období. Ani Trnava teda neležala bokom od takéhohto vývoja, naopak najstaršie písomné správy v plnej miere potvrdzujú takýto priebeh lokácie sídla. Jej počiatky siahajú bezprostredne do obdobia po odchode Tatárov z Uhorska, pretože už v roku 1244 Belo IV. daroval tunajším predstaviteľom hostovskej komunity na ich vlastnú žiadosť časť rozsiahlejšej

Najstaršia v origináli zachovaná listina Trnavy z rokov 1335 – 1339

zeme Parná vo veľkosti dvanástich popluží, ktorú predtým vlastnili Derš s bratmi, synovia komesa Ondreja. Aby mohol panovník majetok Parny darovať trnavským hosťom, vymenil ho od Ondrejových synov za iný v podobnej výmere s názvom Dubnica, ktorý vynesl z majetku Nitrianskeho hradu. Ako ešte uvidíme, sídliskovým pokračovaním týchto dvanástich popluží z parnianskeho majetku je dnešná dedina Biely Kostol, no čo je dôležitejšie, takto darovaný majetok trnavským hosťom sa v skutočnosti dostal do rúk rodiny lokátora Trnavy ako jeho súkromný majetok. Bol to istý Herbord, pravdepodobne jeden z dvoch bratov – ktorí Trnavu nanovo po tatárskom vpáde budovali – ktorý niekedy v tomto čase dostal ako svoj podiel na lokácii Trnavy do vlastníctva práve týchto novozískaných dvanásť popluží, ako o tom svedčia neskoršie pramene. Druhý z bratov zase získal majetok Modranky, ktorý sa už v tomto čase musel pokladať za prislúchajúci k Trnave. Došlo teda k akejsi počiatkovej dohode a prerozdeleniu majetkovej držby a aj ďalšie majetkové akvizície oboch línií rodu prebiehali v úzkej spolupráci, ba čo je najdôležitejšie, rovnako prebiehalo aj vzájomné striedanie sa v úrade trnavského richtára, čo predovšetkým poukazuje na ich vzájomnú príbuznosť. Meno vôbec prvého trnavského richtára však poznáme až z roku 1256, keď nim bol istý Hench, ktorý vtedy na vyzvanie panovníka vyznačil nové hranice Bolerázu, darovaného trnavským klariskám. K postave richtára Hencha sa je ešte potrebné vrátiť, no na tomto mieste len konštatujeme, že práve Hench bol podľa všetkého tým druhým z bratov – lokátorom, ktorý zase získal do držby Modranku. Nie je síce priamo doložený súrodenecký vzťah Herborda a Hencha, no treba ho nevyhnutne predpokladať, pretože inak nie je možné vysvetliť prerozdelenie trnavských majetkov medzi tieto dve osoby so súčasným vylúčením ostatných trnavských hostí, ako to bezpečne dokladajú neskoršie pramene.

K roku 1258 sa však už hlási údajná listina trnavského richtára Kuncha (vystupuje tu ešte len pod označením iniciálou „C“), ktorou tento dovedčoval predaj poľnosti trnavského meštana Ortolfa, syna Emberharda, ležiace za mestskou priekopou v susedstve majetku bývalého richtára Modranky Kuncha a trnavského meštana Haintza Uhra. Hoci listina sa po stránke svojho formálneho vyhotovenia hlási až na začiatok 14. storočia, zdá sa, že väčšina opísaných faktov predsa len môže zodpovedať skutočnosti. Minimálne držba Modranky (aj s funkciou richtára) v rukách Kuncha je doložená aj u jeho potomkov ešte aj v 14. storočí, ako sa o tom podrobne zmienime. Je tiež možné, že obaja richtári – bývalý v Modranke a trnavský s menom Kunch sú vlastne jednou osobou, ktorá len zmenila svoju funkciu, k čomu aj mohlo ľahko dôjsť, keďže oba úrady boli v rukách jedného a toho istého rodu. Napriek tomu, že neskorší vývoj takýto predpoklad potvrdzuje, stále treba mať na zreteli, že listina v skutočnosti vznikla až o viac ako polstoročie neskôr, no pamäť na niektoré fakty v komunite trnavských hostí mohla byť ešte stále živá.

Hodnoverne je však Kunch doložený ako trnavský richtár až o deväť rokov neskôr, keď už možno celkom prehľadne sledovať ďalší vývoj držby úradu trnavského richtára i vzájomné dynastické vzťahy. Ak však vychádzame z celkovej situácie a vývoja majetkovej držby Kunčových potomkov, potom musíme konštatovať filiačný vzťah medzi oboma najstaršími známymi trnavskými richtármi. Hoci aj nemáme v prameňoch priamo doložený takýto príbuzenský vzťah medzi prvými richtármi Henchom a Kunchom (otec – syn), treba ho nevyhnutne predpokladať, o čom svedčí kontinuálny vývoj majetkovej príslušnosti Modranky ako dedičného majetku v držbe Kunčových potomkov.

Z roku 1267 poznáme správu, že trnavský richtár Kunch žiadal panovníka o darovanie zeme Nitrianskeho hradu, nazývanej Hájske (Kupusd), ktorá bola od tatárskeho vpádu opustená obyvateľstvom. Belo IV. prosbe Kuncha vyhovel a túto zem mu – a súčasne aj jeho bratovi Konrádovi a ostatným nemenovým súrodencom – daroval do dedičnej držby. V roku 1268 opätovne žiadal richtár Kunch panovníka o darovanie aj ďalšieho susedného majetku Báb, ktorý bol tiež od tatárskeho vpádu opustený. Pri ohraničení tejto zeme už bezprostredne susediaca dedina Hájske vystupuje ako „dedina richtára Kuncha a jeho bratov“. Aj tento majetok bol udelený dedične ako spoločná držba richtára Kuncha a jeho bratov, z ktorých sa opäť pripomína len Konrád. Ako je teda zrejmé, obe donácie spôsobom držby aj fakticky dokladajú šľachtické postavenie rodiny trnavských richtárov, o čom sú napokon v neskorších dokladoch aj výslovne správy.

Keď v roku 1270 nastúpil na uhorský trón nový panovník Štefan V., richtár Kunch okamžite požiadal o potvrdenie držby oboch získaných majetkov. Kráľ richtárovi Kunchovi nielen vyhovel, ale potvrdzujúcimi listinami ho súčasne aj s bratmi vzal pod osobitnú ochranu a nitrianskemu županovi prikázal brániť všetky ich majetkové práva.

V roku 1270 však medzi poddanskými dedinami Trnavy nefiguruje už zem a sídlisko Parná, získané v roku 1244, pretože ho už niekedy pred uvedeným rokom 1270 už uvedený Herbord, ktorý mal majetok Parny v držbe, predal predkom šľachticov z Lefantoviec. Zachovalo sa o tom svedectvo v listine z roku 1322, ktorou Nitrianska kapitula na príkaz panovníka spísomnila deľbu majetku Lefantovskovcov, pričom o Parne kapitula osobitne skonštatovala, že ju kúpili od Herborda, otca nebohého richtára Jenslina.

Aký bol však ďalší vývoj v držbe richtárskeho úradu Trnavy? Bol to totiž práve Konrád, ktorý vystriedal svojho brat Kuncha vo funkcii trnavského richtára a v tejto pozícii v roku 1278 požiadal Ladislava IV. (ktorý sa len rok predtým ujal ako pätnásťročný vlády) o potvrdenie listín Štefana V. so znením pôvodných donácií pre svoj rod od kráľa Bela IV. na uvedené majetky Báb a Hájske.

V roku 1280 však už bol trnavským richtárom Jenslin, syn Herborda a teda bratanec oboch predchádzajúcich richtárov Kuncha a Konráda. K tejto zmene nepochybne došlo na základe istých dohôd o striedaní sa príslušníkov oboch vetiev rodu v úrade richtára Trnavy, ktorá sa dodržiavala až do prvej štvrtiny 14. storočia, ako ešte uvidíme. Komes Jenslin v uvedenom roku 1280 žiadal kráľa Ladislava IV. o darovanie zeme Brestovian, ktorú pôvodne vlastnil Slováč Ivan. Ako sa v donačnej listine výslovne zdôrazňuje, Trnavčanom už nepostačovala zem, čo zaiste súviselo so stratou Hrnčiaroviec i Parny (Bieleho Kostola), no najmä majetkovými ambíciami tejto vetvy rodu (Jenslina). Komes Jenslin (Jensel) bol richtárom Trnavy ešte aj v roku 1291, keď na jeho príhovor nový uhorský panovník Ondrej III. potvrdil dohodu o prenájme vinohradov na šľachtických majetkoch v Bratislavskej župe z roku 1270.

V druhej polovici roku (niekedy po septembri) 1291 však opäť došlo k zmene na richtárskom poste, ktorý Jenslin uvoľnil Petrovi, ďalšiemu bratovi richtárov Kuncha a Konráda. Ten totiž už 10. decembra uvedeného roku žiadal v novej richtárskej funkcii kráľa Ondreja III. (ktorý sa vtedy zdržiaval v Bratislave) o potvrdenie starých donácií Bela IV. a ich schválení

od Štefana V. a Ladislava IV. na majetok Bábu v Nitrianskej župe. Spolu s richtárom Petrom vystúpil v úlohe žiadateľa aj jeho brat Pavol, pričom o oboch sa konštatoval dôležitý genealogický údaj, že sú bratmi bývalého (a zrejme už nebohého) richtára Konráda. Žiadosť o konfirmáciu bola podľa všetkého aj dôsledkom istej dohody medzi všetkými bratmi, na základe ktorej práve majetok Bábu pripadol týmto dvom bratom – Petrovi a Pavlovi. Ich potomkovia ho držali ešte aj pred rokom 1327.

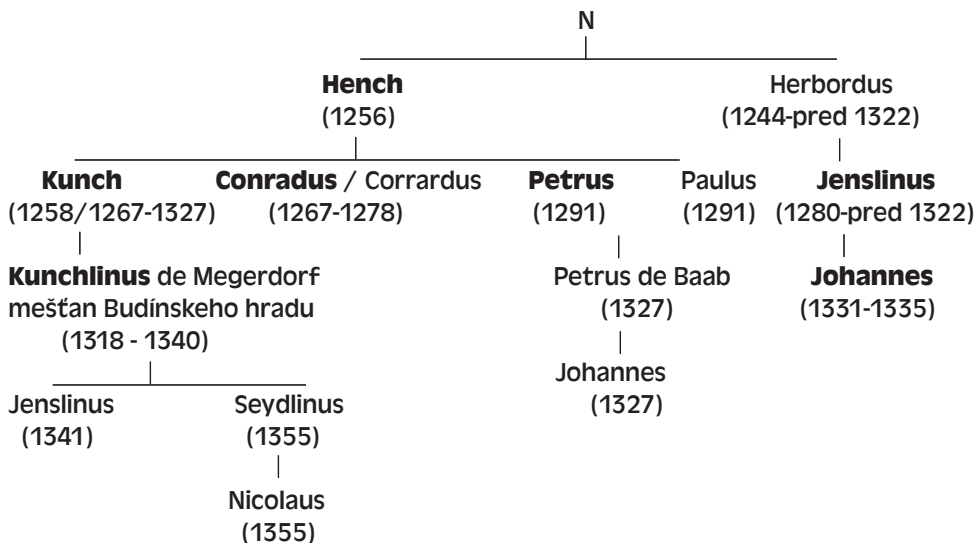
Nevieme, ako dlho bol Peter na čele Trnavy, no po istom čase opäť odovzdal úrad richtára do rúk komesa Jenslina, syna Herborda. Ten v roku 1309 spolu s prisáznymi vydali svedeckú listinu, podľa ktorej mešťan Rumhard prevzal od Ostrihomskej kapituly do užívania pozemok pre jednu kúriu, ktorý v Trnave oddávna kapitula vlastnila s desaťročnou lehotou a povinnosťou vybudovať tu dom. S komesom Jenslinom sa potom stretávame ešte v spomenutej listine z roku 1322, týkajúcej sa delby majetkov šľachticov z Lefantoviec. Figurovala medzi nimi aj dedina Parná (Biely Kostol), získaná kúpou od Jenslinovho otca Herborda, no o samotnom Jenslinovi sa už konštatuje, že bol nebohý. Ale ani po smrti komesa Jenslina nedošlo ešte v Trnave k plnej správnej emancipácii tunajších mešťanov, pretože úrad richtára sa opätovne dostáva do rúk druhej vetvy lokátorského rodu. V roku 1328 sa síce spomína údajný richtár Marcel, no predmetný dokument je falošný a pochádza až z novovekého obdobia, čo potvrdzuje aj vývoj personálneho obsadenia richtárskej funkcie v Trnave. Tento údaj je preto bezcenný. Naopak, vieme totiž spoľahlivo, že po smrti komesa Jenslina (je možné, že sa tak stalo okamžite) sa richtárskej funkcie ujal jeho syn Ján – ešte v roku 1335 patril k najprednejším trnavským obyvateľom. Bol vtedy označený za „starého richtára“ a spoločne s aktuálnym richtárom a mešťanmi Fridlinom, synom Dythlina a Henchom zastupoval mesto v spore o vinice so svätoujurskými grófmi. Jeho richtárske úradovanie sa však skončilo najneskôr rok predtým, pretože v predchádzajúcom roku 1334 Trnavu v uvedenom spore zastupoval ako richtár istý Konrád (Corrardus), o ktorom možno tiež predpokladať, že bol spriaznený s lokátorským rodom, i keď jeho presnejšie genealogické zaradenie je – vzhľadom na chýbajúce pramene – nejasné. Celkom určite však do tohto rodu patril Kunchlinus prezývaný Koňuško (Conuscho), ktorý zastával richtársku funkciu hneď v nasledujúcich rokoch 1335 až 1339. Bol synom v poradí druhého známeho richtára mesta – Kuncha a dozvedáme sa o ňom aj ďalšie dôležité správy o pôvode celého rodu. V rokoch 1318 až 1340 ho totiž nachádzame aj medzi mešťanmi Budínskeho hradu a stále sa o ňom konštatuje, že je šľachticom z dedín Modranka a Hájske.

Bol to práve Kunchlinus, kto zjednotil postupne sa deliace majetky získané jeho otcom. V roku 1327 totiž uzavrel dohodu s príbuznými Petrom z Bábu a jeho synom Jánom, keďže v predchádzajúcom období vypukol medzi nimi spor o vlastníctvo Bábu. Peter síce držal pôvodné donačné listiny Bela IV. i ostatné ich konfirmácie, no pri ich vyšetrovaní sa zistilo, že v nich nefiguruje ako adresát donácií, hoci bol bezprostredným príbuzným Kunchlina. Peter sa preto vzdal držby Bábu v prospech Kunchlina a odovzdal mu aj všetky príslušné listiny. Celá listina je dôležitá pre pochopenie majetkových vzťahov vo vnútri lokátorskej dediny – potomkov Kuncha. Vidieť z nej totiž, že získané akvizície sa aj v rámci rodu ešte ďalej delili a kým Kunch a Konrád držali dediny Hájske a Modranku, zvyšní bratia Peter a Pavol držali len majetok Bábu. Pôvodné donačné listiny na Báb však posledných dvoch bratov ako adresátov neuvádzajú, čo bol zrejme aj dôvod, ktorý úspešne využil Kunchlinus, aby získal Báb od potomkov Petra a Pavla do svojej držby. Komes Kunchlin je rovnako doložený aj ako držiteľ Modranky, ba vystupuje aj s prezývkou „Mogerdorf“, konkrétne v roku 1340, keď pôvodné majetky rodu Báb a Hájske predal čachtickému kastelánovi Tomášovi Ryšavému za dvesto hrvien denárov. Samotný predaj prebehol pred Budínskou kapitulou, no Kunchlinus si následne nechal celú transakciu potvrdiť aj od kráľa Karola I. Je pozoruhodné, že touto záležitosťou

poveril priora kláštora rehole kazateľov (dominikánov) v Trnave Henricha, o ktorom sa pri tejto príležitosti dozvedáme, že tiež bol príbuzným Kunchlina. Nie je preto vylúčené, že usadenie sa dominikánov v Trnave bolo práve dielom lokátorskej rodiny – komesa Hencha a jeho potomkov, ktorí si voči kláštoru mohli uchovávať istý patronálny vzťah. Šľachtický predikát „z Modranky“ (Modranský) sa stal charakteristickým pomenovaním tejto vetvy rodu po celý stredovek. Tak sa dozvedáme o Kunchlinovom synovi Jenslinovi, že sa v roku 1341 tiež označoval ako šľachtic z Modranky, podobne ako aj ďalší Kunchlinov syn Seydlin o niečo neskôr v roku 1355 (spoločne so synom Mikulášom). Napokon ešte treba podotknúť, že z tohto najstaršieho obdobia sú známe aj prvé mená prisazných mešťanov – v roku 1313 to boli Hypolit prezývaný Malý a Herbord, v roku 1335 Fridlynus, syn Dythlyna, uvedený Ján, syn Jenslina, Hench a Henrich, syn Herborda a napokon v roku 1336 Pelbart a Marcel.

Richtár Kunchlinus však bol podľa všetkého posledným členom rodu, ktorý svoj úrad ako by „zdedil“, trnavská meštianska komunita si totiž už potom každoročne volila richtára mesta spomedzi svojich radov. Niet pochýb, že sa tak stalo aj na základe akýchsi dohôd, azda aj na zásah panovníka, pretože mestá v tomto období začínajú hrať dôležitú úlohu aj v politickom živote krajiny. Samotný rod však zostal v Trnave usídlený po celý stredovek a patrili k najprednejším trnavským rodom a jeho členovia pravidelne zastávali dôležité funkcie v mestskej administratíve, ba v druhej polovici 15. storočia opätovne aj funkciu richtára mesta.

RODOKMEŇ LOKÁTOROV A PRVÝCH RICHTÁROV TRNAVY

Pozn.: Hrubo vytlačené mená označujú trnavských richtárov. Roky uvedené v zátvorkách označujú doklady o osobe v písomných prameňoch.

Trnavské drobnosti

I. časť

Rovnomenná výstava v Západoslovenskom múzeu v Trnave je prístupná od 15. mája 2010 do 30. apríla 2011

Výstava predstavuje históriu mesta prostredníctvom predmetov, ktoré patrili konkrétnym ľuďom – Trnavčanom. Rozdelená je do niekoľkých tematických skupín dokumentujúcich istú časť života v meste, napríklad radnica, náboženstvo, cechy, remeselníkov, niektoré podniky v 19. a 20. storočí, obchody, cestovanie, zdravotníctvo, zábavu i smútok. Tvorí ju kaleidoskop niekoľkých tém, ku ktorým sa viaže aj tento článok. Spomenieme výnimočné predmety, fotografie, udalosti i príbehy súvisiace s predmetmi vystavenými v múzeu. Možno zvedavosť dovedie niektorých čitateľov pozrieť si na vlastné oči to, o čom si v nasledujúcich riadkoch budú čítať.

Radnica

Keď sa na výstave hovorí o radnici, nespomína sa architektúra budovy, ani významné činy minulosti. Vystavené sú tri konkrétne predmety – listiny a reprezentatívna pamätná kniha. Každú podpísal iný trnavský starosta a každá je z inej doby a súvisí s konkrétnou udalosťou.

Listina z r. 1691 je povolením na cestovanie z mesta v čase moru pre trnavského chirurga Karola Štefana Schustera a jeho rodinu. Keď mor zúrila v meste, boli jeho brány zatvorené, život v meste sa riadil inými – núdzovými pravidlami. Preto bolo ťažké dostať sa dnu, ale i von z mesta. Aj po ústupe choroby bola jej hrozba stále v pamäti ľudí. Menovaný lekár dostal povolenie mesto opustiť aj s rodinou a slúžkou a navštíviť príbuzných v Štajersku, v ktorom bolo spomenuté, že nikto z menovaných nie je morom nakazený.

Druhá listina zasadená do vyzdobenej väzby s veľkou trnavskou pečatou v kovovom obale už navonok hovorí, že išlo o akt náročky veľmi okázalý. V roku 1872 boli voľby do uhorského krajinského snemu. Za Trnavu kandidoval silný slovenský kandidát Vendelín Kutlík, ktorý mal nežiaduco

veľkú podporu. Bolo treba postaviť proti nemu rovnako silného súpera za maďarskú vládnú stranu. Volal sa Tadeáš Prileský, bol uznávaným uhorským finančníkom a nebol Trnavčanom. Tak sa ním aspoň formálne stal prostredníctvom udelenia čestného občianstva vtedajším starostom mesta. Musela to byť asi veľká paráda, keď listinu na radnici tak vzorne adjustovali. Vyplatilo sa, Tadeáš Prileský bol nasledujúce volebné obdobie poslancom za naše mesto.

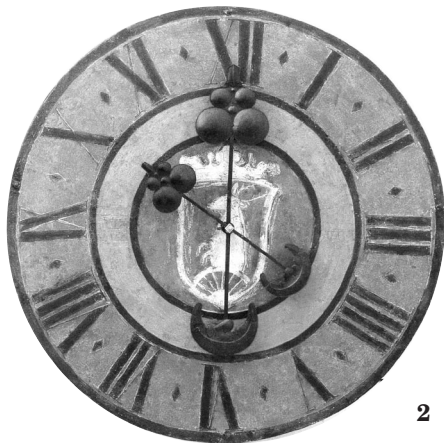
Tretí predmet – pamätnú knihu z roku 1911 darovali členovia mestskej rady priamo vtedajšiemu starostovi Ľudovitovi Franciscimu (obr. 1) z vďaky. Pôsobí ako veľký pamätníček od všetkých predstaviteľov mesta aj s ich fotografiami a pamätným textom. Do koženej väzby obalu je zasadená bronzová plaketa s portrétom starostu. V Trnave starostoval najdlhšie zo všetkých – 18 rokov (1900 – 1918).

Náboženstvo

Trnavčan – dobrý katolík. Veď kde by už mal byť lepší, ak nie v meste zvanom Malý Rím.

V každej dobrej kresťanskej domácnosti nesmel chýbať v izbe kríž, Panenka Mária, pátričky a biblia, do ktorej sa zapisovali najvýznamnejšie udalosti rodiny – napríklad, narodenie detí. V každej rodine sa našiel aspoň niekto, kto bol na púti, priniesol si odtiaľ suvení v podobe svätého obrázku, sošky, či medailónu. Trnavčania sa ako správni patrioti modlili po trnavsky. Teda: „Očenáš, kerý si na nebesách...“ A ak chceme spomenúť niečo výnimočné v súvislosti s Trnavou a touto tematikou, tak nesmie chýbať Trnavská Panna Mária – blahoslavený obraz, s ktorým i dnes súvisí deväťdňový novembrový sviatok Novéna. Podľa zachovaných textov pod obrazom údajne Panna Mária plakala dňa 5. júla a 10. a 11. augusta 1708. Obraz bol odmaľovaný v mnohých profesionálnych i amatérskych kópiách. Len v múzeu je ich nazbieraných okolo desať.

Čas – hodiny

2

Čas je neúprosný, stále beží rovnako rýchlo a generácia srieda generáciu. Ktovie koľko hodín kedysi v Trnave ukazovalo čas? Mnohé časom zmizli z veží a niekedy časom zmizli aj veže. Ktože už dnes vie, že aj na Dolnej bráne bola vežička a na nej hodiny? Náznak ciferníka je zakreslený na nákrese, ktorý stihol urobiť architekt Grün skôr, ako v roku 1820 bránu s vežou zbúrali. Stopy po uchytení ciferníka sa našli napríklad aj pri oprave veže klariského kostola. Údajne boli hodiny

i v areáli budov Trnavskej univerzity, vedľa univerzitného kostola. Veľký vežový ciferník zo 17. storočia (obr. 2) na výstave je predmetom zahaleným tajomstvom. Má svojho brata v depozitári múzea, pôvodne teda boli dva rovnaké ciferníky, no vystavený je iba jeden. Erb Pálffyovcov namaľovaný v jeho strede nie je práve reprezentatívnou prácou. Ak by ho gróf Pálffy objednával a platil, asi by ho reklamoval. Kto teda tieto dva vežové ciferníky skutočne objednal, vyhotovil a kde vlastne boli? To už dnes nevieme, ale sú nádherné.

Spolky

Spolky boli hádam v každom meste. Ľudia sa spolčovali podľa záujmov i podľa vyznaní. Boli spolky ženské, mužské, mládežnicke i miešané. Stretnutia v spolkoch poskytovali spoločenské vyžitie pre našich predkov nezaťažených rádiom, televíziou alebo internetom. Z trnavských spolkov sú vystavené predmety súvisiace s tromi z nich: so Spolkom trnavských ostrorelcov, lebo bol jeden z najstarších, so Spolkom sv. Vojtecha, (obr. 3) lebo sídlil práve v Trnave a nie inde a s Dobrovoľným hasičským zborom, lebo v Trnave ho-relo v minulosti až príliš. V Trnave pôsobili až dva hasičské zbory – jeden mestský a jeden cukrovarský. To preto, lebo slávny cukrovar zachvátil ničivý požiar v roku 1899 a potom ho museli skoro dva roky renovovať.

Cechy

Cechy boli, zjednodušene povedané, spolky podľa remesiel. Cech bol však ako štát v štáte. Cechmajstra síce potvrdzoval do funkcie

4

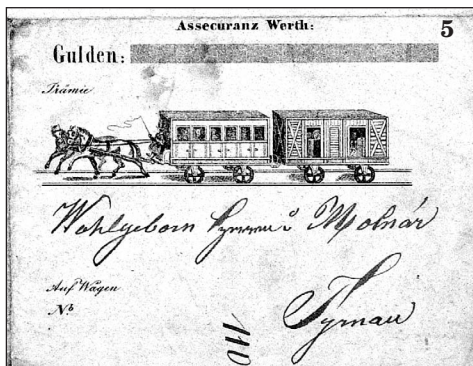

starosta mesta, ale volili ho kolegovia majstri spomedzi seba. Cech mal svoje pravidlá a najmä svoju hierarchiu. Chudák učeň bol vždy na jej chvoste. Kým sa vypracoval cez tovariša do pozície majstra, prešlo veľa rokov a on prešiel dlhú cestu. A to doslova. Volala sa vandrovka a tovariš ju absolvoval z viacerých dôvodov. Jednak sa musel pričítť remeslu u cudzieho majstra, naučil sa cudzí jazyk, spoznal iné životné podmienky a mohol porovnávať, stretol nových ľudí, videl nové kraje, získal skúsenosti a zručnosti – školu života k nezaplateniu. O bohatstve cechov vypovedajú cechové predmety – listiny a pečatidlá ukladané v truhlici – láde, cechové poháre, či džbány, cechové zástavy a podobne. Trnava bola mestom s veľkým počtom cechov, z ktorých niektoré boli staré a významné až tak, že ich artikuly slúžili ako vzor pre podobné cechy v iných mestách.

Cestovanie

Cestovanie nebolo v minulosti zážitkom, ktorý si doprial každý človek. Chudobní ľudia nemali ani veľa príležitostí, pokiaľ nešli niečo predávať, kupovať alebo niekoho navštíviť. Kedysi sa chodilo do blízkych dedín a miest pešo alebo na voze. Viac cestovali napríklad remeselníci na vandrovkách. Bohatí mešťania a šľachtici mali vlastné koče a kone a mnohí z nich cestovali podstatne viac, dokonca i za hranice monarchie. Cestovanie za hranice nebolo vôbec jednoduché. Cestovatelia si museli vybaviť cestovné doklady. Cestovný pas vydával starosta mesta priamo

na meno a musel byť uvedený okrem termínu aj účel cesty. Takýchto listín – pasov sa v múzeu zachovalo niekoľko z rôznych období (17. – 20. storočie) Možno povedať, že 19. storočie priblížilo cestovanie všetkým. Prvá kónská železnica na území Slovenska spájala Bratislavu a Trnavu už v roku 1846. Od 1. mája 1872 premávala po tejto trase parná lokomotíva. Podľa cestovného poriadku trvala cesta z Bratislavy do Trnavy 2 hodiny a 14 minút. Na výstave je nielen cestovný poriadok, ale i cestovný lístok (obr. 5) z polovice 19. storočia. Často navštevované boli najmä kúpeľné mestá, odkiaľ ľudia poslali príbuzným pohľadnicu a nezabudli si priniesť aspoň nejaký malý suvenir.

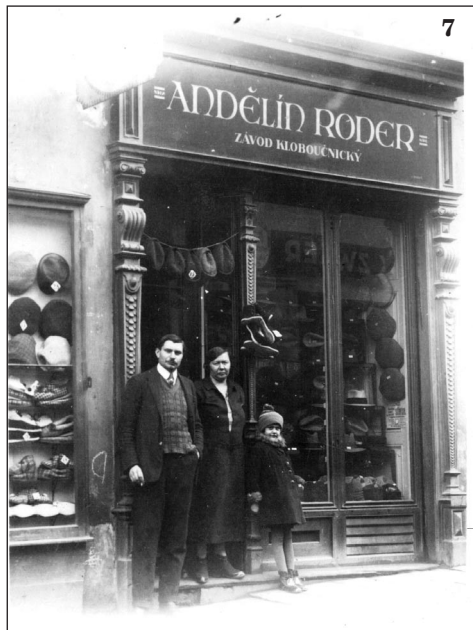
Obchody

Predchodcami obchodov boli trhy a remeselnícke dielne, kde sa dal tovar objednať, vyrobiť na pranie zákazníka alebo aj opraviť. Na trhoch ľudia kúpili v minulosti to, čo sami nevyrábali, ale potrebovali pre seba a domácnosť. Trhy i obchody umožnili dostupnosť tovaru na známom mieste a v určené dni a hodiny. Obchodníci rýchlo pochopili, že alfou a omegou dobrého kšeftu je nielen veľký výber tovaru, ale aj komunikácia. Tak vznikla reklama, ktorá visela v podobe vývesnej tabule na obchode, výklad, ktorý bol lákadlom pre zákazníkov a tlačaná reklama v periodikách, prípadne reklamné kalendáriky a pohľadnice, obalový materiál a pod. Niektoré obchody v Trnave sa spomínajú podnes na miestach, kde kedysi boli, hoci predajne sa už dávno pomenili.

Všimli sme si príbeh obchodníka a opravára bicyklov s českým menom Franta Oudes (obr. 6), ktorý si otvoril svoj obchod na dnešnej Hlavnej ulici. V tlači sme našli najskôr reklamu jeho obchodu a neskôr článok o jeho neslávnom osude. Po útoku na prednostu okresného súdu, na ktorého vystrelil priamo v rokovej sieni, skončil v ústave pre choromyselných.

Remeselníci

V zbierkach Západoslvenského múzea je materiál k niektorým konkrétnym trnavským remeselníckym dielňam, z ktorých

boli na výstavu vybraní perníkár Jentschke, debnár Skukálek, klobučník Roder (obr. 7), obuvník Molnár a holič Líška. Dokumentácia pochádza z 1. polovice 20. storočia. Svoje dielne a niektorí aj obchody mali v centre Trnavy a starší ľudia si ich zaiste ešte dobre pamätajú.

Roderovci prišli do Trnavy z Přerova niekedy medzi rokmi 1916 a 1925, kedy sa im tu narodilo posledné zo 4 detí – syn Rastislav. Rodina bývala v dome na Žarnovovej ulici – oproti areálu nemocnice. Tento kúsok Trnavy musel ustúpiť v 90. rokoch 20. storočia stavbe najnovšieho chirurgického pavilónu nemocnice. Svoj obchod mali dlho na Radlinského ulici. Roder vyrábala a predával klobúky v Trnave vyše 20 rokov, po roku 1948 bola firma znárodnená. Suroviny objednával z firmy TONAK, ktorá vyrábala a dodávala polotovary – tzv. štumpy na výrobu klobúkov. Štumpa bol tvarovaný základ klobúka z opracovanej zajačej kože. Roder vyrábala zo štumpy hotový klobúk podľa želania zákazníka, napr. známy čierny tvrdák olemovaný ripsovou stuhou.

Fabriký

Do rozprávania o Trnave sme zaradili niekoľko známych trnavských fabrik, z ktorých zopár začínalo už v 19. storočí. Cukrovar bol jedným z najstarších podnikov (1838 – 39). Jeho počiatky sa spájajú s rodinou Mikuláša Vajmára. Táto rodina nás však zaujíma aj preto, že v múzejných zbierkach máme albumy fotografií a predmety, ktoré rodine patrili. Dcéra Mikuláša Vajmára Helena bola vychýrená krásavica (obr. 8), ktorú aj prezývali krásna Helena. Dôkazom je niekoľko zarámovaných portrétov a množstvo ateliérových fotografií. Za manžela si vzala Michala Ujházyho. Rodina žila bohatým spoločenským životom, o čom svedčí niekoľko pozvánok na bály vo Viedni i v Čechách (Praha, Olomouc), tanečné poriadky z plesov a odevné doplnky patriace Helene Ujházyovej – vejäre, rukavičky, kabelky a pod. K neskoršiemu obdobiu cukrovaru sa zasa viaže séria fotografií, dokumentujúcich škody po požiari v roku 1899 a fotografie po renovácii budovy v roku 1900 – 1901.

K ďalším vybraným podnikom sme naši skromné reklamné materiály a fotografie ľudí, ktorí v nich pracovali. Tak spomíname Coburgove závody, fabriku na čokoládu Fischer – Figaro, zvonolejárne Fischerovcov a Kurbelovcov, tehelne, sladovne a octáreň.

Dnešné rozprávanie ukončíme v tejto časti výstavy a príbehu o Trnave a Trnavčanoch. Možno osloví niektorých čitateľov Novíniek z radnice natoľko, že sa budú chcieť podeliť o nejaký vlastný zaujímavý príbeh súvisiaci so svojimi predkami, ktorí sa nejakým spôsobom zapísali do histórie Trnavy. Alebo naše údaje poopravia, doplnia a spresnia. Autorka tohto článku a redakcia časopisu privítajú akékoľvek nové informácie a príbehy aj s fotografiami.

PaedDr. Simona JURČOVÁ

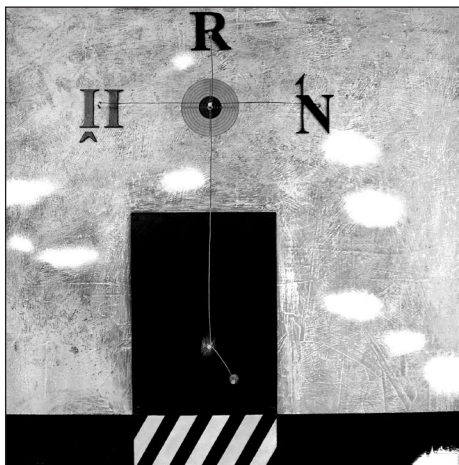
Za informácie k histórii klobučníka Roderera ďakujem pani Viere Mikušovej – jeho vnučke a jej mamičke – manželke Rastislava Roderera.

TERČE

Výstava členov Združenia výtvarných umelcov západného Slovenska v Západoslovenskom múzeu v Trnave – klariskom kláštore od 9. júna do 12. septembra 2010

Každý druhý rok sa stretávajú členovia Združenia výtvarných umelcov Západného Slovenska na výstave SALÓN, ktorá býva príjemným stretnutím umelcov a priateľov umenia. Autori si sami vyberú tri diela, ktorými chcú predstaviť svoju najnovšiu tvorbu. Tento rok sme sa rozhodli ozvláštniť túto výstavu tým, že autorom ponúkame tému, na ktorú môžu dielo vytvoriť. Keďže výstavy bývajú už niekoľko rokov pravidelne v priestore Západoslovenského múzea v Trnave, ktoré má vystavenú časť svojej bohatej historickej zbierky terčov, vybrali sme ako tému práve terče.

Maľované terče používali strelci na strieľanie len výnimočne – na záver streleckých pretekov. Bol to akýsi bonus a víťaz výročných pretekov dostal za úlohu nasledujúci rok obstaráť nový maľovaný terč. Autormi boli profesori aj amatéri, podľa toho, koľko bolo na terč peňazí. Mnohí mali však zmysel pre humor, čo sa odrazilo v námetoch či na nápisoch. Terče neboli iba maľované, neskôr sa tiež používali

Maľované terče používali strelci na strieľanie len výnimočne – na záver streleckých pretekov. Bol to akýsi bonus a víťaz výročných pretekov dostal za úlohu nasledujúci rok obstaráť nový maľovaný terč. Autormi boli profesori aj amatéri, podľa toho, koľko bolo na terč peňazí. Mnohí mali však zmysel pre humor, čo sa odrazilo v námetoch či na nápisoch. Terče neboli iba maľované, neskôr sa tiež používali

litografie, ktoré sa k drevenej doske pripli. Vek niektorých maľovaných terčov z muzeálnej zbierky sa pomaly približuje k 250 rokom.

Vypísaním témy TERČ sme oslovili súčasných výtvarníkov, aby moderným spôsobom poňali tento historický fragment zo života našich predkov. Išlo aj o to, aby sa pri tejto tematike zabávali aspoň tak, ako sa v minulosti zabávali strelci na strelnici pri streľbe na terče. Autorom sme nechali voľnú ruku pri výbere techniky i rozmeru, jediným prvkom, ktorý má dielo obsahovať, je vyznačenie terča – stredu na obraze. Časť autorov vystavujúcich na Salóne k tejto téme prispela svojím dielom. Autori vytvorili zaujímavú kolekciu, ktorá je rozhodne oživením členskej výstavy. Zvyšok výstavy je poňatý rovnako ako každý druhý rok – je tým klasickým salónom tvorby členov združenia.

Výstavu pripravili Trnavský samosprávny kraj, Západoslovenské múzeum v Trnave, Fond výtvarných umení a Združenie výtvarných umelcov západného Slovenska.

PaedDr. Simona JURČOVÁ, kurátorka výstavy

Vždy ostáva nádej

Úspešné završenie benefičnej výstavy Dar 2010

Aký je to pocit, keď v momente sa spoja v jedno radosť a bolesť? V jednej kvapke slzy, v jednom kľopnutí chvejúceho sa srdca. Aký je to pocit, keď osamelí kráčate slepou ulicou v hrozivej tme nesmiernej bolesti a strachu o svoje choré dieťa? Naraz, uprostred bolesti sa otvorí ťažká opona a ocitnite sa vo svetle lásky. Aký je to pocit?

Detské obrázky plne lásky a radosti v marci a apríli oslovovali návštevníkov západného krídla radnice na výstave Dar 2010 organizovanej Združením umelcov BonArt v spolupráci s mestskou samosprávou a agentúrou Romanika na pomoc 8-ročnému Maxikovi Luptákovovi pri liečení zákernej choroby. Vzácné je, že v uponáhľanom, pretechnizovanom a často vypočítavom svete sa na tento výkrik ozvali mnohí. Výstava bola svojráznym kľúčom k srdciam ľudí. Je nádherné, že tí, ktorých sme oslovili, neostali sami v želaní pomôcť, ale volali ďalších ochotných pomáhať bez nároku na honorár. Každý z nich dával svetlo svojej duše. Je to vzácne – ved' nie každý je toho schopný...

Hlboká poklona a vďaka patrí všetkým tým, ktorí sa s otvoreným srdcom zúčastnili prípravy tohto podujatia a prispeli svojimi darmi. Vďaka mestskej samospráve, vďaka všetkým žiakom z výtvarného krúžku Rybička, deťom a dospelým, ktorí s radosťou dali svoje práce: Mariete Jurkovičovej, Marte Polačkovej, Ivete Hübnerovej, študentke Natálii Sabovej, mladým výtvarničkám Lenke Slobodovej a Magdaléne Janitorovej a všetkým nemenovaným; taktiež známemu trnavskému fotografovi Petrovi Babkovi a výtvarníkovi Mykolajovi Biloshytskemu, že boli ochotní dať na benefičný predaj svoje obrazy a za ich obetavú prácu pri inštalácii výstavy. Srdečná vďaka tiež vázenej a obľúbenej pedagogičke a spisovateľke Márii Kutákovovej, hudobníkovi Mariánovi Mrvovi, ktorý ochotne zorganizoval svojich žiakov z gitarového krúžku v Kalokagatii, hudobníkom Petrovi Stojkovi a Bonzovi Radványimu, ktorí spolu s Mariánom predviedli na vernisáži krásne Bluesnenie; hudobnej skupine Romanika, folkovej speváčke Ike Kraicovej, ktorá na finisáži s približne štyridsiatimi deťmi, ktoré učí v rôznych školách a škôlkach, pripravila nádherný koncert s výstižným názvom Chceme lásku rozdávať..

Bolo až prekvapivé pozorovať, ako sa naplňajú priestory výstavnej siene tak, že niektorí museli stáť aj na schodoch, ako po koncerte dospeli aj deti doslova utekali po vopred vybraných obrázkoch, a naraz steny ostali takmer holé. Aby výstava mohla pokračovať ďalej, dopĺňali sme ju ďalšími detskými dielami. Už je dávno po nej, a ešte stále sú záujemcovia o kúpu obrázkov, aby tak pomohli Maximkovi. Bolo to skutočne Bohom požehnané podujatie! Ako združenie umelcov sme na vlastnej skúsenosti videli, ako je umenie schopne pomôcť aj

v tak ťažkých chvíľach a že nesmieme podceňovať ani detskú tvorbu. Je to dar, ktorý vieme odovzdávať ako dobro. Veď aj tí ľudia, čo si kúpili obrázky, majú peknú pamiatku a určite to v nich niečo zanechalo.

Blízki Maximka sú dojatí a vďační. Pôvodne sme chceli dať pre neho celú sumu, ale Maximkova mama Zuzana Luptáková, ktorá každý deň prežíva so synčekom na onkológii, cíti veľkú vďaku v srdci aj voči Občianskemu združeniu na pomoc detskej onkológii v Bratislave, preto nás poprosila, aby časť vyzbieraných peňazi išla aj na ich účet. Rozhodli sme sa, že 470 eur pošleme pre Maxima a zvyšných 200 eur na účet tohto bratislavského združenia.

Svetlo v duši – najväčší dar, ktorý človek môže dostať. To je to pravé svetlo – je schopné prebúrať stenu uponáhľaného sveta a rozdávať lásku. Tak – aký je to pocit? Ťažko definovať, keď dieťa práve zápasí s chorobou – ale vždy ostáva nádej!

Oksana LUKOMSKÁ, vedúca detského výtvarného krúžku Rybička združenia umelcov BonArt

Bezčasie

Rovnomennú knihu Pavla Tomašoviča predstaví Rado Matejov 8. júna o 17. hodine v západnom krídle radnice. O hudobný sprievod večera sa postará legendárna slovenská pesničkárka Zuzana Homolová.

Trnavský autor Pavol Tomašovič prichádza k čitateľom s novou knižkou *Bezčasie*. Žánrové zadefinovanie aktuálnych autorových textov je komplikované, stoja niekde na pomedzí takpovediac lyrických úvah, mikropovedok alebo istého typu filozofického rozprávania. Svet, ktorý autor definuje v týchto textoch, je svetom opätovného hľadania oporných hodnotových bodov autentického života a priestoru ľudskej slobody. Svetom preverovania, uvažovania o tom, kam sa tradičné limity ľudskej spoločnosti posúvajú a čo tento posun znamená pre človeka, jeho život a prežívanie skutočnosti, respektíve miesta a významu jednotlivca v celom kontexte spoločenských a kultúrnych vzťahov. Texty implikujú úvahy o strate orientácie v hodnotovom rebríčku, ktorý sa dlhé generácie utváral v kolektívnom vedomí, v sociálnej a sociálne zdieľanej skúsenosti ľudskej spoločnosti. Práve overené a v najlepšom zmysle slova konzervatívne hodnoty sa ponúkajú ako pevná pôda pod nohami, záchytný bod v chaose, ktorý svojim neustálym redefinovaním výpovedí o skutočnosti, správneho a nesprávneho, dobrého a zlého vytvára postmoderná a pretechnizovaná high-tec súčasnosť, či (nie vzdialená) budúcnosť. *Bezčasie* možno z pohľadu konceptu sveta, ktorý formujú textové štruktúry, vnímať ako základnú esenciu týchto hodnôt. *Bezčasie* vo význame nadčasovosti, lepšie povedané, nezávislosti na aktuálnom stave vecí. Z textov možno vytušiť túžbu definovať a artikulovať v ľudskej skúsenosti existujúce, no akoby strácajúce sa poznanie toho, čo je správne a čo nie, poznanie toho, ako žiť, aby bol človek človekom vo všetkých rozmeroch a súvislostiach, ktoré ľudské bytie prináša. Tento morálny apel cítiť z každého textu, tak isto koncepciu človeka ako mnohorozmerovej a mnohovrstvovej entity, ktorá sa utvára v širokých sociálnych väzbách a zdieľaných kultúrnych významoch a aktuálne žitá každodenná realita túto bohatosť človeka a ľudskej spoločnosti

Ilustrácie knihy Bezčasie sú dielom trnavského výtvarníka Andreja Grossmanna

svojím pragmatickým, úžitkovým a pôžitkovým pohľadom na život sploštuje. Kniha má ambíciu vstúpiť do kultúrneho diskurzu bohatou mierou obsiahnutého vlastného poznania a z pozícií, ktoré autor zastáva. Z tohto pohľadu programovou ukazuje sa byť úvodná úvaha Karty. Diskutabilným miestom tejto knižky sa však stáva už v úvode spomenutá neujasnenosť formy, ktorá spôsobuje nedostiahnutosť výpovedí po literárnej stránke. Stav prepracovaného a koncepcne vystavaného literárneho tvaru nie je dosiahnutý vo všetkých textoch. Najvýraznejšou sa ukazuje poviedka Kniha života, ktorá je premyslenou a literárne štruktúrovanou výpoveďou, ktorá dokazuje schopnosť autora vystavať jazykovo, dialogicky a myšlienkovy bohatý, literárne zaujímavý útvar. V niektorých publikovaných útvaroch sa však nepodarilo vyhnúť napríklad nadužívaniu istých lyrických motívov, ktoré na jednej strane ukazujú schopnosť metaforicky pracovať s realitou, poznanie jazyka a schopnosť použiť ho v jeho hĺbkach, ale môžu pôsobiť aj vatovo. Autor častokrát umne konštruje podstatu zamýšľanej výpovede do dialógov jednotlivých postáv, slabými miestami sa stávajú, keď začnú vytvárať barličku pre podopieranie a dopovedanie epického prvku v texte (Zatrpknutosť, Rozpadnutý príbeh). Otáznou z hľadiska autorského zámeru je forma zvoleného zalomenia textu v niektorých pasážach, keď akoby nebolo jasné, kde je tendencia k výstavbe textu akoby do veršov (neujasnená forma v prípade textov s výrazným lyrizovaným charakterom?) a kde ku konvenčnej syntaktickej skladbe. Škoda, že texty napriek svojej filozofickej a metaforickej obsažnosti ostali miestami na polceste k ucelenému tvaru, ktorý by ambicióznou autorskú výpoveď podporil a vybrúsil. Možno stálo za úvahu niektoré texty a nástoživé motívy v nich nechať dozrieť a dozrieť, zapracovať ich do širšieho epického celku. Podnetný obsažný a precízny myšlienkový koncept by bol omnoho silnejšie vynikol práve vo vybrúsenej a ujasnenejšej literárnej forme.

Martin ŠTREBA

Ona Qjšia káva

Miroslav Danaj: „Aj písanie je vlastne dialóg s anonymným čitateľom“

Už niekoľkokrát v kultúrnej obci nášho mesta zaznela myšlienka, že nie je dôležitá „lokálpatriotická“ téma, patetická forma, silené a formálne filozofické vyjadrenia bez hlbšieho obsahu, či veľká knižná prezentácia s čítačkou, aby sa vydanie knihy stalo skutočnou literárnou a najmä kultúrnou udalosťou Trnavy. Práve takéto knihy na prezentáciách opradené formálnou úctou k autorovi skončia zväčša na zaprášenej polici, prečkajú životný čas ich majiteľa, a prinajlepšom skončia po niekoľkých rokoch v antikvariátoch v priečinkoch najlacnejších kníh. Hlasný vstup na scénu literatúry nášho mesta možno má svoj efekt, no má aj svoje slepé uličky.

Chirurg a Trnavčan, profesor Miroslav Danaj, do tejto kategórie nepatrí. A zvykli sme si aj na to, že napriek tomu, že nemá ako autor široké lakte, jeho knihy majú veľkú šancu preklenúť pomyselnú hranicu regiónu a „preklopiť“ sa medzi slovenské literárne udalosti. Ich autor, na rozdiel od iných medicínsky vzdelaných spisovateľov, svojou skromnosťou potvrdzuje, že chýr o dobrej knihe sa

prenáša práve cez skutočných čitateľov. Danajova nová kniha *Onačjšia káva* s podtitulom *Myšlienka na piatkový večer* (Vydavateľstvo Matice slovenskej, Martin 2010) prekvapila, no zároveň potvrdila doteraz známe Danajovo autorské zameranie.

Už názov a podtitul napovedá, že kniha nadväzuje na autorov debut (*Niečim ťa možno liečim*, 2008), a teda je výberom výberu z predchádzajúcej rozsiahlej rukopisnej tvorby v oblasti krátkych sentencií a myšlienok. Čitateľ by si myslel, že debut je výberom, a z rukopisov bude vyberať to, čo sa do debutu nezmestilo. No autor akoby v novo vydanej knihe bol oveľa priamočiarejší v kritike a údernejší v mapovaní „neduhov intimitnosti“. Tematicky je *Onačjšia káva* rozdelená do desiatich kapitol, pričom podľa jednej z nich je nazvaná aj celá kniha. Čitateľovi by mohol chýbať doslov či edičná poznámka, akú pozná z predchádzajúcich dvoch kníh, no v prípade tohto žánru, a tým, že ide o nadväznosť na jednu z predchádzajúcich kníh, to nie je natoľko potrebné. Aj vizuálna zložka nadväzuje na debut autora, aj keď sa zväčšil formát a zmenil ilustrátor, tvrdošínsky autor, mladý výtvarník Miroslav Knap, mal oveľa väčšie možnosti využiť plochu knihy vyhradenú na ilustračnú zložku a solidne nadviazal na svojho „predchodcu“, renomovaného Martina Kellenbergera.

Kniha je precíznym výberom výberu staršej autorovej tvorby, aj keď v prípade Miroslava Danaja je to relatívne, pretože jeho tvorba – najmä krátke literárne útvary – vlastne vznikala a vzniká stále, akoby z „potreby všedného dňa“. „Už som to niekde spomínal, že ma vždy fascinovalo stručné, výstižné vyjadrenie myšlienok. Literárny názov aforizmus v sebe zahrňa nielen vtipné krátke úvahy, ale aj sentence, alebo len myšlienky bez adjektív. Hromadilo sa to vo mne po dlhé roky. Je dobré si v sebe definovať všetko, čo je v nás aj okolo nás. Víťazstvá, prehry, krátke chvíle nádeje, ale aj nádejných beznádeji. Vždy, keď som si po pracovnom čase, keď všetci z chirurgie odišli, sadol ‚sám k sebe‘, ku káve, rozmýšľal som nad všetkým. Myšlienky vtedy lietajú a treba ich zachytiť ako motýle. Ak ich nezachytiš, sú preč, ako deň, ako rok, ako... Tak som si postupne písal o všetkom, čo mi napadlo. Aj vďaka záujmu Slovenského rozhlasu odznelo zopár myšlienok aj na verejnosti. Medicína však učí exaktnému vyjadrovaniu. Chirurgia v nej zasa rýchlejšie analýze faktov a správne rozhodnutiu všade, kde sa lekár pohne. Preto mi akosi ‚sadli‘ myšlienky, o ktorých hovoríme, že sú aforizmy. Od vtipu, myslím, nemám ďaleko. Od porovnania niečoho s niečim. A prečo by sa to malo týkať len odborných výrazov a samotnej medicíny? Tej sa pacienti a ich príbuzní boja, ani my lekári, ak sa to týka nás, nie sme výnimkou. Všetci žijeme medzi ľuďmi, takými aj onakými. Každý má dobré aj zlé vlastnosti. Každý chce mať rád a byť milovaný, každý trpí a čakáva pomoc, a zároveň ju rozdáva. Je to veľa rovín, uhlov pohľadu. Zistil som, že na tú istú vec, napríklad lásku, žiarlivosť, ale aj na pokoru, milosrdenstvo, žiaľ, ale aj na víťazstvo, tieň, slnko, motýle, hovorené slovo, samotú, existuje veľa pohľadov v tom istom rozhovore. Ak si sadnete ku káve, môžete ho viesť so sebou, ale aj s kýmsi, kto by pri vás sedieť mal, ale nesedí. Možno sa pýtate, čo v tejto chvíli práve robí? Sú to aj chvíle, keď čakám večer alebo v noci na minútu, keď ma zavolajú na sál, alebo je to desať minút, alebo hodina – dve, a vtedy pracuje mozog na plné obrátky... V skutočnosti je to dialóg s kýmsi. A tým je čitateľ, ktorý to môže a nemusí vidieť mojimi očami. Na diaľku polemizuje alebo knihu odloží a povie si: – hlúposť – ale aj tak vďaka, že si to prečítal,“ hovorí profesor Miroslav Danaj o tom, ako vznikajú jednotlivé aforizmy, sentence a myšlienky, aj keď čitateľ by oprávnene očakával, že budú z lekárskeho prostredia. Kniha však vznikala niekoľko rokov, a aj tematicky vychádza z rôznych „životných etáp“ autora.

„Tá komunikácia medzi papierom a očami ide odkiaľsi sama, vlastne ani neviem odkiaľ. To, že kniha vyšla v Martine, bol opäť môj návrat do tohto mesta. Študoval som v Martine a našiel som si tam po takmer štyridsiatich rokoch cestu naspäť, čo ma teší. Našiel som tam profesionálov, v Slovenských pohľadoch, podobne ako aj v Literárnom týždeníku zodpovedného redaktora, ktorý je veľmi kritický, a som mu za to vďačný. Matica slovenská vtedy v našej rodine, kde bola moja matka učiteľkou slovenčiny, znamenala veľa. A som vďačný, že som mohol vydať svoje doterajšie, aj túto knihu, práve tam. A knihe som o to radšej, že ju ilustroval mladý autor Miroslav Knap, ktorý v relatívne mladom veku získal celý rad ocenení a Slovensku robí veľmi pozitívne meno...“ hovorí o zákulisí vzniku knihy autor Miroslav Danaž.

A čo autor hovorí na proces samotného písania? Vzťah k literatúre a hudbe mali a majú mnohí lekári, no nie vždy sa to umelecky osvedčilo, a mohli byť aj vysokoškolskí profesori. Čitatelia však odpovedali za autora tým, že jeho doterajšie texty v podobe dvoch kníh sa stali skutočne živou kultúrou. „Približne pred dvoma rokmi vyšla moja prvá knižička. Boli to aforizmy a inotaje, podobe ako v Onačjšej káve. Vydavateľstvo, a samozrejme aj ja som mal obavy, ako to čitatelia prijmú, či to bude dosť dobré a či nepovedia, nech radšej lieči ako píše. Knihu však už nedostať... Každý má nejakého konička, prečo by nemohol mať aj lekár, zvlášť, keď vlastne iné koničky ako medicínu, prednášky a prírodu ani nemám. Knižička je venovaná všetkým, ktorí v živote pomohli iným, niekedy už len tým, že sú...“ hovorí s typickým úsmevom Miroslav Danaž.

Text a foto: Martin JURČO

O cenu Slovenského učeného tovarišstva

Cenu primátora mesta Trnavy na XII. ročníku celoslovenskej literárnej súťaže O cenu Slovenského učeného tovarišstva získala autorka Jana Blašková z Jaslovských Bohuníc. Cena predsedu Trnavského samosprávneho kraja bola udelená Mariánovi Pósovi z Bojníc.

Cenu riaditeľa Spolku svätého Vojtecha získal Pavol Korba z Krivca, Cenu Matice slovenskej Július Homola z Hliníka nad Hronom.

Čestné uznanie v I. kategórii za poéziu získali Tomáš Koniček z Liptovskej osady, Lucas Jurikovič z Bratislavy, Dominika Hudačinová, Andrea Cuperová, Jaroslava Suváková, Veronika Jackaninová a Alena Kaplanová zo Svidníka, Silvia Šlosárová, Nikola Raczová a Peter Balint zo Starej Ľubovne, Alica Sakmárová a Barbara Sokolská zo Spišských Vlachov.

V druhej kategórii poézie sa umiestnila ako prvá Marta Vitáriušová z Bratislavy, druhá bola Lýdia Džundová z Kružlova, tretia Helena Danišová z Jaslovských Bohuníc. Čestné uznanie bolo udelené Marekovi Sopkovi z Bošian, Andrei Grivalskej z Klecan v ČR, Ivane Valašíkovej z Liptovského Hrádku, Petre Šišolákovej zo Závodu, Jánovi Krajničákovi z Haliča a Zuzane Jakubikovej z Trnavy.

Víťazkou tretej kategórie poézie sa stala Zdenka Laciková z Kopčian, o druhé miesto sa delia Ružena Šipková z Myjavy a Helena Chachuľová z Plevníka – Drienového, na treťom sa umiestnili Gabriela Grznárová z Tvrdomestic, Miroslav Kapusta z Banskej Bystrice a Miroslav Búran z Jablonice.

Čestné uznanie získali Jana Kašparová z Košíc, Ján Kováčik z Brezna, Jozef Kopčaj z Michaloviec, Marta Harajdová z Makova, Lýdia Ďurišková z Bratislavy, Ján Bubelíni zo

Sliacha, Janka Cehelská z Považskej Bystrice, Štefan Zvarík zo Žiliny a Silvia Gelvanicsová zo Stredy nad Bodrogom.

Čestné uznania v prvej kategórii prózy získali Matej Horňák z Hájskeho, Lukáš Počatko z Michaloviec, Marika Šágiová a Natália Lakandová z Pohorelej, Jaroslava Oreničová a Dominika Dzvinčuková zo Svidníka, Zuzana Hušlová zo Zubrohlavy a Lesia Kožárová zo Spišských Vlachov.

Vítazmi v druhej kategórii prózy sú Radovan Potočár z Levíc, Radomír Oravec z Kysuckého Nového Mesta a Martina Štofková z Gíraltoviec. Čestné uznanie bolo udelené Márii Kolajovej zo Senice.

Vítazom tretej kategórie prózy sa stal Jozef Páleník zo Svinnej, na druhom mieste sú Mária Stopková z Čímhovej a Ján Kottra st. z Levíc a o tretie miesto sa delia Vladimír Seman z Prešova a Viera Pavlendová z Michalían. Čestné uznanie bolo udelené Imrichovi Jesenskému z Čane, Eve Masnej z Podhoria, Michalovi Schmidtovi zo Senice, Jozefovi Kottrovi st. z Levíc, Ottovi Gáčovi zo Žiliny a Vladimírovi Pavlíkovi z Čadce. -r-

Bradlan d'akuje

Osemdesiat rokov v živote človeka považujeme za úctyhodný vek. Ak osemdesiat rokov existuje dobrovoľné združenie ľudí venujúcich sa určitému druhu činnosti, je to ešte pozoruhodnejšie. Toto nevšedné jubileum oslávil v uplynulom mesiaci mužský spevácky zbor, ktorý vznikol v máji 1930 a od roku 1931 používa názov Robotnícky spevokol Bradlan.

Jeho jubileum nezvýrazňuje iba snaženie jednotlivca, ale ľudí niekoľkých generácií. O to je ťažšie vystihnúť činnosť kolektívu v plnom rozsahu iba niekoľkými vetami a nezabudnúť spomenúť významné medzníky jeho vývinu aj z pohľadu jednotlivcov. Aj preto radi využívame túto možnosť verejného poďakovania všetkým, ktorí nám umožnili oslavovať a zároveň prosíme o prepáčenie tých, ktorým sme sa počas osláv verejne nepoďakovali a osobne sme ich nespomenuli.

Ťažisko osláv spočívalo v jubilejnom koncerte, ktorý sa uskutočnil 21. mája v Divadle Jána Palárika v Trnave. Koncertu predchádzala vernisáž výstavy v Západoslovenskom múzeu, zachytávajúcej dlhoročnú činnosť Bradlanu. Návštevníci výstavy majú možnosť spoznať zakladajúcich členov spevokolu, prečítať si zoznam členov od počiatku až po súčasnosť, zoznámíť sa s vplyvom hudobného skladateľa M. Schneidera Trnavského či bývalého tajomníka Zväzu slovenských speváckych zborov v Martine Antona Cígera na umeleckú úroveň Bradlanu, spomenúť si na doživotného predsedu a nezabudnuteľnú osobnosť spevokolu Fridricha Kuchára. Spoznať všetkých dirigentov a predsedov spevokolu, zoznámíť sa s významnými úspechmi Bradlanu ako sú napríklad Rad práce z roku 1961, ktorý spevokol získal pod vedením dirigenta Viktora Brosa, alebo Cena poľského rozhlasu a prvé miesto na Medzinárodnom festivale zborového spevu v Miedzdrojach v Poľsku v roku 1970 pod vedením dirigenta Ivana Luknára alebo diplomy a strieborné medaily z medzinárodných speváckych súťaží v Olomouci, v Banskej Bystrici a v Námestove pod vedením dirigentky Viery Hovancovej a napokon aj Pamätný list z Medzinárodného festivalu speváckych zborov Grand prix de Slovaquie 2009 za dirigovanie Hany Borbélyovej. Výstava zoznamuje návštevníkov s družobnými spevokolmi Bradlanu, s jeho zahraničnými cestami a vystavuje tiež niektoré dary a spomienkové predmety, ktoré Bradlan získal počas 80 rokov svojej existencie.

Bradlan od svojich počiatkov až po súčasnosť eviduje približne 500 členov. Každý z nich väčšou či menšou mierou prispel k možnosti pripomínať si toto vzácné jubileum začínajúc radovými členmi, cez členov vedenia kolektívu, až po umeleckých vedúcich – dirigentov zboru. Nezanedbateľným spôsobom prispeli aj manželky spevákov, sympatizanti spevokolu, spolupracovníci z radov umelcov či ostatných kultúrnych a mediálnych pracovníkov. Nemožno zabudnúť ani na pracovníkov z verejného a hospodárskeho života či sponzorov. Všetci títo menovaní, ale aj nemenovaní jednotlivci a kolektívy majú svoj podiel na oslavách 80. výročia založenia Bradlanu, a preto im patrí naše srdečné poďakovanie.

Pavol RAMPÁK, predseda Robotníckeho spevokolu Bradlan

Laureáti ankety Športovec mesta Trnavy 2009

V obradnej sieni trnavskej radnice slávnostne vyhlásili vo štvrtok 6. mája laureátov ankety Športovec mesta Trnavy 2009. Táto spoločenská akcia sa organizuje od r. 1991. Aj teraz ju technicky realizovala komisia MZ pre mládež a šport, pod vedením Karola Opatovského.

Za reprezentáciu mesta i vlasti v minulom roku úspešným športovcom poďakoval primátor Ing. Štefan Bošňák. Najvyššiu priečku v hlavných rebríčkoch obsadili reprezentanti SR v športovej streľbe, majster sveta v disciplíne trap Marián Kovačócy a najlepšia skeetárka Svetového pohára v Káhire, 4. v ME, 6. v MS, členka bronzového družstva vo svetovom šampionáte Danka Barteková – priateľka speváka Petra Cmorika, viacnásobného Slávika. Za odmenených športovcov požiadal o slovo prezident Klubu stolného tenisu Viktória Trnava (1. miesto v kategórii družstiev) Mgr. Štefan Peko. Známe osobnosti i vychádzajúce hviezdičky telesnej kultúry v malom Ríme sa zapísali do pamätnej knihy mesta.

■ **Muži:** 1. Marián Kovačócy (Športový klub polície Trnava), 2. Kamil Kopúnek (FC Spartak, futbal), 3. Mário Filipovič (ŠKP, športová streľba). * **Ženy:** 1. Danka Barteková (ŠKP), 2. Eva Horváthová (TJ Fortuna, kulturistika), 3. Denisa Malá (KST Viktória, stolný tenis).

■ **Mládež:** 1. Arpád Szakács (AŠK Slávia / Športové gymnázium Jozefa Herdu, džudo) a Dominika Glozmeková (TJ STU / ŠG J. Herdu, plávanie), 2. – 4. (v abecednom poradí) Filip Praj (ŠKP / ŠG J. Herdu, športová streľba), Tomáš Púchly (TJ STU / ŠG J. Herdu, plávanie), Matúš Remenár (KK Slovsport / ŠG J. Herdu, karate). * **Družstvá:** 1. KST Viktória – stolný tenis (ženy, dorastenky), 2. Hokejový klub Gladiators (muži), 3. AK AŠK Slávia – atletika (muži). * **Talent roka:** Rastislav Kavon (ŠK Komplet Trnava – Modranka, šach).

■ **Pamätná plaketa primátora mesta Trnavy 2010:** Krasokorčuľarsky klub Trnava (50 rokov krasokorčuľovania v slovenskom Ríme), Tatiana Bergmannová (životné jubileum – manažérka, trénerka a bývalá popredná plavkyňa, TJ STU), Renáta Gašparovičová (osobné a klubové jubileum – tajomníčka, trénerka a bývalá popredná karatistka, KK Slovsport).

Primátor mesta udelil svoju pamätnú plaketu aj poslucháčom Trnavskej univerzity Henriete Farkašovej a Jurajovi Mederovi (Krakovmu navádzačovi), ktorí v nedávnej X. zimnej paralympiáde vo Vancouvri získali pre Slovensko po troch zlatých a jednej striebornej medaile.

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Strieborná priečka pre trnavských tanečníkov

Do kroniky medzinárodného festivalu Grand Prix Tyrnavia 2010 v tanečnom športe, patriaceho medzi tri najväčšie na Slovensku, pribudol 8. a 9. mája dvanásť diel. Poháre primátora mesta Trnavy čakali na víťazov kvalitne obsadených konfrontácií dospelých.

Dvojdňové tanečné maratóny, za účasti 413 párov v 31 vekových a výkonnostných kategóriách, sa tešili širokému záujmu milovníkov spoločenských tancov. Skúsený štáb pod vedením Miroslava Balúna, zakladateľa tejto populárnej prehliadky krásy, elegancie a vrcholného tanečného umenia, zvládol náročnú usporiadateľskú rolu na výbornú.

Hlavnú kategóriu sobotňajšieho programu v trnavskej mestskej hale, štandardné tance o body do svetového rebríčka IDSF Open, vyhral favorizovaný fínsko-slovenský pár Anton Kurttila – Kristína Ondrovičová (KTC Bratislava). Táto dvojica spolu tancuje od septembra lanského roku a v Trnave dosiahla svoj najväčší úspech. Druhú priečku prekvapujúco, no zaslúžene získali Trnavčania Dušan Lamoš-Feré s Lenkou Lopašovskou. Na 12. mieste skončil Zdeno Blesák s Natáliou Spišiakovou. Všetci štyria sú členovia agilného Klubu tanečného športu Tyrnavia, ktorý má sídlo v Kultúrnom dome Augustína Kubána na Kopánke.

O deň neskôr vyvrcholil náš tradičný tanečný sviatok večerným galaprogramom. Z rúk primátora mesta Trnavy Ing. Štefana Bošnára (i tentoraz mal nad GPT záštitu), ktorému asistovala pri dekorovaní jednotlivých kategórií poslankyňa Národnej rady SR JUDr. Katarína Cibulková z Piešťan (mamička našej tenisovej reprezentantky Dominiky Cibulkovej), prevzal víťaznú trofej za latinsko-americké tance nemenej skúsený pár, Ján Bumbák s Albinou Zajceovou (TK Energosun Veľké Kapušany). Lamoš-Feré s Lopašovskou obsadili dvanástu pozíciu. Páčili sa tiež rámcové súťaže detských a mládežníckych talentov. Medzi nimi sa v nedeľu ráno predstavil na tanečnom parkete v MŠH aj Peter Alexander Dubček z KTC Bratislava, vnuk nezabudnuteľného politika z obdobia prelomovej Pražskej jari 1968.

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Športový kaleidoskop

■ **TENISTI V EXTRALIGE OPĀT BRONZOVÍ** – Aj po roku skončili Trnavčania v tenisovej extralige mužov na 3. mieste. Pritom vo všetkých troch kolách hrali u súperov. Najskôr TC Empire zvíťazil v Piešťanoch 5:2 (sety 11:4, hry 82:55). Potom v bratislavskej semifinálovej dráme – mnohí hovorili o predčasnom finále – podľahli Slovanu 3:4 (sety 10:10, hry 98:93 v prospech Trnavy!). A napokon na dvorcoch pod tatranskými končiarmi, kam pozvali náš celok „domáci“ Prešovčania, sa skončil súboj o 3. priečku už po dvojhrách (5:0 pre Trnavu; sety 10:0, hry 61:14). Poradie na medailovom stupni (spomedzi 8 tímov): 1. TK Slovan Slovenská sporiteľňa Bratislava, 2. TK Slávia Agrofert Bratislava, 3. TC Empire Trnava (zostava: Karol Beck, Jiří Vaněk, Kamil Čapkovič, Ján Stančík, Zalán Klempa, Richard Stano, kapitán Richard Nebyla).

■ **PRVOLIGOVÉ DVOJKOLO DRÁHOVÝCH GOLFISTOV** – GK Adara 2000 Trnava premiérovou zorganizoval minulý mesiac v Častej-Papierničke 7. a 8. kolo najvyššej slovenskej súťaže miešaných družstiev. Usporiadajúcemu klubu patrila po oba dni tretia priečka. V hodnotení seniorov (nad 46 rokov) skončil František Drgoň v sobotu i nedeľu na 2. mieste, rovnako aj Petronela Nerádová (obaja Adara Trnava) medzi ženami. V Trnave, na Ulici Juraja Slottu (sídliisko Družba), sa dráhoví golfisti predstavia v prvooligovej konfrontácii 31. júla a 1. augusta.

■ **TIRNAVIA MÍTING V EXTRÉMNO M POČASÍ** – „Okolo trnavskej atletiky sa aktívne pohybujem štyridsať rokov, no takéto extrémne poveternostné podmienky som ešte pri žiadnom domácom mítingu nezažil,“ povzdychol si Libor Charfreitag starší, nestor kráľovnej športov v malom Ríme. Ani psie počasie – dážď, chlad a ostrý vietor – však 16. mája popoludní neodradilo stovku štartujúcich od účasti v Tirnavia mítingu 2010. Pri otvorení programu ich prišiel pozdraviť Ing. Jozef Pobiecký, zástupca primátora mesta. „Pokorenie A-limitu na júlové majstrovstvá Európy, zásluhou oštepára Dukly Banská Bystrica Martina Benáka, nám bolo odmenou za všetku usporiadateľskú námahu,“ hľadal pozitívum v zmoknutej tortúre riaditeľ pretekov Ing. Vladimír Gubrický. Iba 21-ročný atlét spod Urpína poslal oštep do úctyhodnej vzdialenosti 79,90 m. V Trnave zostali dve prvenstvá, zásluhou slávisťiek Ivony Tomanovej (disk, 45,51 m) a Laury Hanulákovej (400 m prek., 1:08,65 min).

■ **POHÁR PRIMÁTORA VO FUTBALE** – V trnavskej štvrti Modranka sa bude hrať vo štvrtok 17. júna od 9.30 h 19. ročník medzinárodného futbalového turnaja pracovníkov mestských polícií a mestských úradov o Pohár primátora mesta Trnavy. Okrem domáceho tímu sa predstavia aj hostia z Bohumína, Hodonína a partnerského poľského mesta Zabrze. Na čele usporiadateľského štábu stojí zakladateľ podujatia, náčelník mestskej polície Mgr. Igor Keleši. Jeho pravou rukou pri technickej realizácii tejto futbalovej konfrontácie i teraz bude Pavol Boďa.

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Diftéria a tetanus – závažné prenosné ochorenia

Diftéria (záškrt) je akútne infekčné ochorenie, spôsobené exotoxínom baktérie *Corynebacterium diphtheriae*. Ochorenie sa prenáša vzdušnou cestou a tiež kontaminovaným prachom, kontaminovanými predmetmi a potravinami. Prameňom nákazy je jedine človek – buď chorý človek alebo nosič tohto mikróba.

Aj napriek priaznivej epidemiologickej situácii na Slovensku vo výskyte tohto ochorenia (posledné ochorenie na záškrt sa na Slovensku sa vyskytlo v roku 1980 u dievčaťa z okresu Banská Bystrica a posledné úmrtie bolo zaevidované u ruského vojaka zo základne na Sliachi v roku 1984), hrozí reálne riziko zavlečenia nákazy z okolitých štátov, najmä z Ukrajiny. Diftériou sú ohrozené všetky vnímavé osoby (t.j. nezaočkované) alebo dospeli s nízkou hladinou ochranných protilátok.

Výskyt ochorenia vo svete a na Slovensku:

Začiatkom 90-tych rokov 20. storočia, najmä ako následok nízkej zaočkovanosti, sa začala veľká epidémia záškrtu v krajinách bývalého Sovietskeho zväzu, kde do roku 2001 ochorelo vyše 160 000 ľudí, z ktorých viac ako 4 000 zomrelo. V súčasnosti sa situácia v tejto oblasti stabilizuje, avšak pre vnímavého jednotlivca stále existuje zvýšené riziko ochorenia.

Diftéria sa v súčasnosti na našom území nevyskytuje. Veľký pokles chorobnosti bol dosiahnutý vďaka zavedeniu povinného pravidelného očkovania už v roku 1946, a najmä po zavedení očkovania trojvakcínou (proti záškrtu, tetanu a čiernemu kašľu) v roku 1958. Pred zavedením očkovania na diftériu choreli najmä deti predškolského a školského veku v trojročných až štvorročných intervaloch. Diftéria bola jednou z hlavných príčin detskej úmrtnosti.

Charakteristika nákazy:

Ochorenie najčastejšie postihuje sliznice horných dýchacích ciest, kde vytvára pseudo-membranózne (pablanové) zápaly. Toxín prechádza aj do krvného obehu a môže spôsobovať komplikácie poškodením vzdialených orgánov, čo sa prejaví zápalom srdcového svalu, poškodením obličiek, obrnou mäkkého podnebia a pod. Ochorenie má smrtnosť 5 – 10 %, pričom vyššia je u detí predškolského veku a u starších ľudí.

Možnosti prevencie ochorenia:

Najúčinnjším preventívnym opatrením proti diftérii je očkovanie difterickým anatoxínom. V súčasnosti sa deti proti diftérii a tetanu očkujú od 10. týždňa veku vakcínami s obsahom difterického a tetanického anatoxínu (t.j. látok vyvolávajúcich imunitu, so stratou toxicity, resp. schopnosti vyvolať ochorenie). Uvedené anatoxíny sú súčasťou kombinovaných vakcín. Deti sú preočkovávané v 6. roku života a v 13. roku života. Od roku 2009 bolo na Slovensku zavedené preočkovanie dospelaj populácie kombinovanou vakcínou proti diftérii a tetanu každých 15 rokov. Dôvodom na vykonávanie očkovania proti diftérii bol pokles imunity vo vekovej skupine nad 40 rokov.

Tetanus (zmeravenie šije) je akútne ochorenie nervového systému spôsobené tetanickým toxínom. Ochorenie je nebezpečnou komplikáciou hlbokých poranení, omrzlín, popálenín, ale aj drobných poranení (trieskami, trňmi, klincami, sklom, ihlou, a pod.) kontaminovaných prachom a pôdou. Pôvodcom ochorenia je baktéria *Clostridium tetani* vytvárajúca vysoko odolné spóry, ktoré prežívajú v pôde celé desaťročia.

Prameňom nákazy sú rôzne druhy zvierat (najmä kone, dobytok, ovce, ošípané), v ich črevnom trakte sa nachádza *Cl. tetani* a s výkalmi sa dostáva do pôdy. Smrtnosť ochorenia je 50 %. Vážnym problémom v krajinách s nízkou hygienickou úrovňou a s nerozvinutým očkovacím programom je novorodenecký tetanus, vyvolaný infekciou pupečníka u detí matiek, ktoré nemajú ochranné protilátky. Smrtnosť na novorodenecký tetanus je viac ako 80 %.

Výskyt ochorenia vo svete a na Slovensku:

Tetanus sa vyskytuje na celom svete. V krajinách s fungujúcim očkovacím programom sa tetanus vyskytuje takmer výlučne u osôb, ktoré neboli riadne očkované, resp. preočkované.

V rozvojových krajinách (v strednej Afrike a juhovýchodnej Ázii) je veľmi častý novorodenecký tetanus. V roku 2008 zomrelo na novorodenecký tetanus 6 652 detí.

U nás sa začala povinná imunizácia detí proti tetanu v roku 1958 a v rokoch 1973 – 1975 bolo nariadené mimoriadne celonárodné očkovanie, čím sa výskyt redukoval iba na ojedinelé prípady, ktoré boli zaznamenané u starších neočkovaných osôb, u ktorých dochádza k poklesu imunity. V roku 2002 boli zaznamenané na Slovensku 2 prípady a v roku 2007 1 prípad ochorenia na tetanus. Tieto ochorenia sa skončili úmrtím pacientov.

Novorodenecký tetanus na Slovensku od r. 1965 nebol zaevidovaný.

Charakteristika nákazy:

Spóry *C. tetani*, ktoré vnikli porušeným kožným krytom do organizmu, sa za priaznivých podmienok menia na formy produkujúce toxín, ktorý sa dostáva pozdĺž nervových vlákien do centrálnej nervovej sústavy. Výsledkom sú bolestivé kŕče svalových skupín žuvacích a šijových svalov, neskôr aj svalstva celého tela. Postupne nastáva postihnutie dýchacích svalov, dusenie, bezvedomie a smrť.

Možnosti prevencie ochorenia:

Najúčinnejšou prevenciou tetanu je aktívna imunizácia. Očkovanie detskej populácie sa realizuje spolu s diftériou v rovnakých intervaloch uvedených vyššie. Výskyt tetanu zodpovedá stupňu zaočkovanosti populácie. Vysoký stupeň kolektívnej imunity však nezmenšuje riziko nákazy.

Každé poranenie musí byť adekvátne chirurgicky ošetrené a doplnené profylaxiou proti tetanu, ktorej rozsah závisí od intervalu od posledného očkovania po poranenie, od veku poraneného a charakteru poranenia.

Vzhľadom na jarne obdobie, ktoré je spojené s pracovnou činnosťou vo vonkajšom prostredí (práca v záhrade a pod.) ako aj zvyšujúcou sa frekvenciou cestovania do rôznych turistických destinácií, je očkovanie proti tetanu a diftérii veľmi aktuálne.

O možnosti očkovania sa informujte u svojho všeobecného lekára. Očkovacia látka proti tetanu a diftérii je plne hrađená zdravotnými poisťovňami.

*MUDr. Dagmar KOLLÁROVÁ, vedúca oddelenia epidemiológie
infekčných ochorení, RÚVZ v Trnave*

Pochod zdravia seniorov

Pochod zdravia seniorov odštartujeme 16. júna 2010 o 10.00 h na Trojičnom námestí. Trasa vedie cez naše mesto do Kamenného mlyna, kde na účastníkov čaká posedenie pri muzike, program a iné zaujímavosti až do 17. hodiny. Ak sa nájdú medzi vami seniori, ktorí by sa radi pripojili, môžu sa prihlásiť do 8. júna na Mestskom úrade v kancelárii č.168 alebo na telefónnom čísle 32 36 168.

Platobné výmery a úhrada dane z nehnuteľností

Mesto Trnava ako správca dane z nehnuteľností oznamuje občanom, že v priebehu mesiaca jún 2010 dostanú platobné výmery na daň z nehnuteľností na rok 2010.

Splatnosť dane z nehnuteľností u fyzických osôb:

■ Ak vyrubená ročná daň nepresahuje 16 eur, je splatná naraz do 15 dní odo dňa právoplatnosti platobného výmeru, t.j. do 30 dní odo dňa prevzatia platobného výmeru.

■ Ak vyrubená ročná daň je vyššia ako 16 eur, je splatná v dvoch rovnakých splátkach nasledovne:

1. splátka do 15 dní odo dňa právoplatnosti platobného výmeru, t. j. do 30 dní odo dňa prevzatia platobného výmeru,
2. splátka do 30. septembra 2010.

Daň z nehnuteľností môžu občania uhradiť:

■ Prevodom na účty správcu dane, ktorých čísla sú uvedené v platobnom výmery,

■ hotovostnou platbou do pokladnice Mestského úradu v Trnave, Trhová ul. č. 3,

■ platobnou kartou do pokladnice Mestského úradu v Trnave, Trhová ul. č. 3,

■ priamym vkladom v hotovosti na účet Mesta Trnavy číslo 1002482001/5600 vedený v DEXIA banke, a. s., na Hlavnej ul. č. 7 v Trnave alebo na účet číslo 811751043/7500 vedený v ČSOB, a. s., v pobočkách na Hlavnej ul. č. 14, č. 2, na Štefánikovej ul. č. 25 a v obchodnom centre MAX na Ul. F. Urbánka 11 v Trnave.

Úradné hodiny v pokladnici MsÚ:

■ Pondelok 8.00 – 11.30, 12.30 – 15.30 ■ Utorok 8.00 – 11.30, 12.30 – 15.30 ■ Streda 8.00 – 11.30, 12.30 – 16.30 ■ Štvrtok 8.00 – 11.30, 12.30 – 15.30 ■ Piatok 8.00 – 11.30, 12.30 – 14.00

V prípade úhrady dane hotovostnou platbou do pokladnice mesta je potrebné, aby občania mali so sebou platobný výmer, na ktorom bude čiarový kód pre rýchlejšiu identifikáciu daňovníka.

Ďalej upozorňujeme občanov, že s platobným výmerom nebude zasielaný poštový peňažný poukaz. Ak by občania chceli uhradiť daň na pošte formou poštového peňažného poukazu, bude im zaslaný na požiadanie alebo si ho môžu vyzdvihnúť priamo na Mestskom úrade v Trnave, Trhová ul. č. 3 u informátora, prípadne v kancelárii prvého kontaktu.

úsek správy daní a poplatkov MsÚ

POZVÁNKY**GALÉRIA JÁNA KONIARKA****VÝSTAVY****Kopplova vila****■ DENISA LEHOČKÁ 1991 – 2010**

Predstavenie aktuálnej tvorby, inštalácie autorky s čiastkovými asociáciami a intervenciami na priestor Galérie Jána Koniarka v Trnave

Kurátor výstavy: Vladimír Beskid

Výstava potrvá do 6. júna

■ MILOŠ ALEXANDER BAZOVSKÝ

výmena stálych expozícií Galérie Jána Koniarka v Trnave a Galérie M. A. Bazovského v Trenčíne

vernissáž v stredu 16. júna o 18.00 h

Kurátor výstavy: Danica Lovišková

Výstava potrvá do 5. septembra

klub 3, Kopplova vila**■ PEDAGÓG VERZUS ŠTUDENT**

Predstavenie tvorby študentov Katedry pedagogiky výtvarného umenia Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity pod vedením Veroniky Rónaiovej

Vernissáž vo štvrtok 3. júna o 18.00 h

Kurátor výstavy: Vladimír Beskid

Výstava potrvá do 11. júla

Synagóga – Centrum súčasného umenia**■ Mirosław Balka (Varšava) – AGOGANYS**

Inštalácia site specific

vernissáž vo štvrtok 27. mája o 18.00 h

Kurátor výstavy: Vladimír Beskid

Výstava potrvá do 11. júna

JÁN KONIAREK

výmena stálych expozícií Galérie Jána Koniarka a Galérie M. A. Bazovského v Trenčíne

vernissáž vo štvrtok 24. júna o 18.00 h

v Galérii Miloša Alexandra Bazovského

v Trenčíne, Palackého 27 Kurátor výstavy:

Miroslav Zajac

Výstava potrvá do 5. septembra

Stále expozície GJK:**Kopplova vila****■ JÁN KONIAREK**

Ján Koniarek (1878 – 1952) – zakladateľ moderného slovenského sochárstva

■ **KLENOTY DOMOVA** – slovenské klasické umenie 20. storočia

■ **GALÉRIA PORTRÉTOV** – výber diel z kolekcie portrétneho žánru reprezentujúce vývoj portrétneho maliarstva od konca 18. storočia po súčasnosť zo zbierok GJK

Synagóga – Centrum súčasného umenia

EXPOZÍCIA JUDAÍK – zo zbierky Židovskej náboženskej obce Bratislava

AKCIE / AKTIVITY

■ **1. júna od 9.30 do 15.00 h**
ART LABORATÓRIUM

Tvorivé dielne v GJK pri príležitosti
Medzinárodného dňa detí

■ **1. júna o 18.00 h**

MICHAL HVORECKÝ: DUNAJ V AMERIKE

čítanie z nového románu spisovateľa +
videoprojekcia Zdena Hlinku
v Synagóge – Centre súčasného umenia

DIVADLO JÁNA PALÁRIKA

1. utorok 10.00 ■ **ADELKINA CESTA ZA
ŠŤASTÍM**

2. streda 15.00 Odovzdávanie ocenení
osobnostiam TTSK

3. štvrtok 19.00 ■ **VRÁTILA SA RAZ V NOCI**

10. štvrtok 10.00 ■ **ZMIERENIE alebo
DOBRODRUŽSTVO PRI OBŽINKOCH** – verejná
generálka

19.00 ■ **ZMIERENIE alebo DOBRODRUŽSTVO
PRI OBŽINKOCH** – predpremiéra

11. piatok 19.00 ■ **ZMIERENIE alebo
DOBRODRUŽSTVO PRI OBŽINKOCH**
– PREMIÉRA

13. nedeľa 17.00 ■ **MRÁZIK** – Divadlo NOVÁ
SCÉNA Bratislava

14. pondelok 10.00 ■ **PEKIELKO A ANJELINKA**
19.00 ■ **BENÁTKY POD SNEHOM**

17. štvrtok 10.00 ■ **OSTROV OBJAVOV**
19.00 ■ **ZMIERENIE alebo DOBRODRUŽSTVO
PRI OBŽINKOCH**

18. piatok 10.00 ■ **800 MÍL PO AMAZONKE**

19. sobota 19.00 ■ **VŠETKO O MUŽOCH**

21. pondelok 19.00 ■ **TAJOMSTVO GRETY
GARBO**

22. utorok 19.00 ■ **SÚDNE SESTRY**

23. streda 10.00 ■ **MACO MAŤO hľadá
hniezdo**

19.00 ■ **VŠETKO O ŽENÁCH**

24. štvrtok 15.00 ■ **HOSTINEC GRAND**

Vystúpenie klientov DSS, Zavar

25. piatok 10.00 ■ **INKOGNITO**

28. pondelok 10.00 ■ **ADELKINA CESTA ZA
ŠŤASTÍM**

19.00 ■ **ZMIERENIE alebo
DOBRODRUŽSTVO PRI OBŽINKOCH**

Štúdio

2. streda 19.00 ■ **MÁŠA A BETA**

16. streda 19.00 ■ **PLEŠATÁ SPEVÁČKA**

21. pondelok 10.00 ■ **VOLAKEDY A DNES**

24. štvrtok 19.00 ■ **MÁŠA A BETA**

KNIŽNICA JURAJA FÁNDLYHO

■ **10. júna o 17.30 h v čítárni**

MLČANIE NEPOKOJA, PRIENIK DO TÍCHA

Prezentácia básnických zbierok Štefana
Kuzmu, rodáka z Bieleho Kostola. Moderuje
Dado Nagy

V spolupráci s vydavateľstvom Perfekt

■ **22. júna o 17.30 h v záhrade KJF alebo
v čítárni – ABUSUS**

Čítanie a beseda o knihách s hudobníkom,
recesistom, spisovateľom Braňom Jobusom,
záhradná párty v rámci Fóra humoristov

■ **SPISOVATEĽ, KŇAZ A ĽUDOMIL –
JURAJ FÁNDLY**

Vedomostná súťaž k 260. výročiu narodenia
Juraja Fándlyho, po ktorom je pomenovaná
aj najväčšia verejná knižnica v Trnavskom
samosprávnom kraji. Podujatie sa koná
v Roku kresťanskej kultúry. Súťaž sa bude
realizovať na www.kniznicatrnava.sak,
určená je všetkým návštevníkom od 15
rokov. Vyhodnotenie v septembri 2010

1. júla od 13.00 do 18.00 h

2. júla od 9.00 do 18.00 h

LETNÁ BURZA KNÍH v záhrade KJF alebo
v čítárni

V spolupráci s Krajskou pobočkou Spolku
slovenských knihovníkov

PODUJATIA PRE DETI

■ **16. júna o 10.00 h v oddelení pre deti
HLADÁ SA KRÁĽ DETSKÝCH ČITATEĽOV**

Súťažné zápolenie najlepších finalistov
súťaže detí zo všetkých pobočiek
a oddelenia pre deti a slávnostné
korunovanie nového Kráľa čitateľov 2010

■ **4. júna o 15.00 h**

JÚNOVÝ VEDOMOSTNÝ MILIONÁR

11. júna o 15.00 h S ABECEDOU DO SVETA

18. júna o 15.00 h KUFOR PLNÝ VEDOMOSTÍ

25. júna o 15.00 h LETNÁ TVORIVÁ DIELŇA
oddelenie pre deti

PODUJATIA V HUDOBNO M ODDELENÍ, Ul. M. Schneidera Trnavského 5

■ **DOBROHISTÓRIA**

Hudobno-slovné pásmo o vynálezcovi rezofonickej gitary Johnovi Dopyerovi, spojené s videoukážkami a počúvaním ukážok z fonotéky

■ **HUDBA OKOLO NÁS**

Hudobno-zábavné programy pre deti v školských kluboch v popoludňajších hodinách
Záujemcovia o kolektívnu návštevu si môžu dohodnúť termín osobne alebo telefonicky v hudobnom oddelení (tel. 033/55 11 590).
Vstup zdarma.

Oznamujeme návštevníkom oddelenia pre nevidiacich, že od 1. mája 2010 je oddelenie otvorené každý deň okrem soboty od 9.00 h do 16.00 h

ZÁPADOSLOVENSKÉ MÚZEUM

KLARISKÝ KLÁŠTOR, Múzejné námestie 3

EXPOZÍCIE:

Archeológia, Gotická Trnava, Dejiny Trnavy, Umelecké remeslo v Číne a Japonsku, Kampanologická expozícia, Oratórium, Ľudová hrnčina, Ľudový odev západného Slovenska, Príroda Malých Karpát, Krása zašlých čias, Štefan Cyril Parrák – pocta kráľovi zberateľov, Sakrálné pamiatky

VÝSTAVY:

■ **SALÓN 2010**

Členská výstava Združenia výtvarných umelcov západného Slovenska
Vernisáž v stredu 9. júna o 17.00 h, výstava potrvá do 12. 9. 2010

■ **MODERNÉ TERČE**

výstava Združenia výtvarných umelcov západného Slovenska
Vernisáž v stredu 9. júna o 17.00 h, výstava potrvá do 12. 9. 2010

■ **TRNAVSKÉ DROBNOSTI**

Výstava potrvá do 30. apríla 2011

■ **OD MALBOTKANIA PO TEXTILNÉ OBJEKTY**

Autorská výstava textilnej výtvarníčky Evy Cisárovej-Minárikovej
Výstava potrvá do 31. júla 2010

■ **BRADLAN**

Dokumentárna výstava k výročiu založenia

■ **TISÍC SLOVENSKÝCH KILOMETROV**

výstava v rámci projektu Maľovaný rovník v spolupráci s galériou Andrej Smolák

■ **ZREŠTAUROVANÉ TERČE**

Výstava terčov Spolku trnavských ostrostrelcov, ktoré boli v rokoch 2007 – 2009 zreštaurované s finančnou pomocou grantového systému MKSR

DOM HUDBY M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO Ul. M. Schneidera Trnavského 5

EXPOZÍCIE:

Pamätná izba Mikuláša Schneidera Trnavského, Dejiny Cirkevného hudobného spolku, Dvorana slávy dobra

MÚZEUM KNIŽNEJ KULTÚRY – OLÁHOV SEMINÁR

Námestie sv. Mikuláša 10

EXPOZÍCIA:

**WILLIAM SCHIFFER – ŽIVOT A DIELO
SOCHÁRA A MEDAILÉRA**

VÝSTAVA:

■ **PREMENY BIBLIE**
zo zbierok historickej knižnice
do 31. augusta 2010

Západoslovenské múzeum, Galéria Jána Koniarka, Divadlo Jána Palárika a Knižnica Juraja Fándlyho sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja

KLUB VOZIČKÁROV

**na Hospodárskej ulici
do 30. júna každú stredu od 15. do 17.30 h
Projekt KLUB JE ŠANCA
BYŤ POTREBNÝ A UŽITOČNÝ**

Výroba úžitkových a upomienkových predmetov. Pozývame všetkých vozičkárov a ich sympatizantov. Príďte medzi nás!

MESTO TRNAVA VÁS POZÝVA

KINO HVIEZDA

1. 6. FILMOVÝ KLUB NAOKO

18.00 h ■ TRANSYLVÁNIA
20.00 h ■ LOUISE MICHEL
2. – 7. 6. ■ ROBIN HOOD
17.30 a 19.30 h, 4. 6. iba o 19.30 h

8. 6. FILMOVÝ KLUB NAOKO

18.00 h ■ PAT GARRET
20.00 h ■ HLAD
9. – 10. 6. o 17.30 a 19.30 h ■ KAWASAKIHO
RUŽE
11. – 14. 6. o 17.30 a 19.30 h ■ LOV NA EX
MANŽELKU

15. 6. FILMOVÝ KLUB NAOKO

18.00 h ■ IVETKA A HORA
20.00 h ■ WHISKY S VODKOU
16. 6. o 17.30 a 19.45 h ■ O KAPITALIZME
S LÁSKOU
17. – 21. 6. 17.30 a 19.30 h ■ NINE

22. 6. FILMOVÝ KLUB NAOKO

18.00 h ■ EXPORT/IMPORT
20.00 h ■ NA VEĽKOSTI NEZÁLEŽÍ
23. 6. o 17.30 a 19.30 h ■ WRESTLER
24. 6. NEPREMIETAME
25. – 28. 6. o 17.30 a 19.30 h ■ MORGANOVCI

29. 6. FILMOVÝ KLUB NAOKO

18.00 h ■ PODIVNÁ NEMOCNICA
20.00 h ■ OSADNÉ
30. 6. o 17.30 a 19.30 h ■ PREKLIATY OSTROV

DETSKÉ PREDSTAVENIA

5. – 6. 6. ■ MIKULÁŠOVE DOBRODRUŽSTVÁ
5. 6. o 15.30 h, 6. 6. o 13.30 a 15.30 h
12. – 13. 6. ■ OBLAČNO, MIESTAMI FAŠÍRKY
12. 6. o 15.30 h, 13. 6. o 13.30 a 15.30 h
19. – 20. 6. ■ ARTUR A MINIMOJOVIA
19. 6. o 15.30 h, 20. 6. o 13.30 a 15.30 h
25. – 28. 6. ■ DAŽĎOVÁ VÍLA
25. a 26. 6. o 15.30 h, 27. 6. o 13.30 a 15.30
h, 28. 6. o 15.30 h

PRÍRODNÉ KINO

Začiatok všetkých filmových predstavení
o 21.30 h

1. – 3. 6. ■ LIETAM V TOM
4. – 5. 6. ■ ROBIN HOOD
6. – 8. 6. ■ NEJAKO SA TO KOMPLIKUJE
9. – 10. 6. ■ KAWASAKIHO RUŽE

11. – 12. 6. ■ DOBROFEST
13. – 14. 6. ■ LOV NA EXMANŽELKU
15. – 16. 6. ■ PARANORMAL ACTIVITY
17. 6. ■ NINE
18. 6. ■ VYSTÚPENIE SKUPINY DESMOD
19. 6. ■ PÁSMO O PÁPEŽOVI
20. 6. ■ NINE
21. – 22. 6. ■ VLKOLAK
23. – 27. 6. **FILMOVÝ FESTIVAL** – bližšie
informácie na rozšírenom programovom
plagáte
28. – 29. 6. ■ PREKLIATY OSTROV
30. 6. – 1. 7. ■ DOKTOR OD JEZERA HROCHŮ

DIVADELNÉ ŠTÚDIO DISK

POLYLÓG (Tok času)

Autori: B. Uhlár a kol. DISK
Režisér: Blaho Uhlár
Účinkujú: Monika Babicová, Jozef Belica,
Milan Brežák, Daniel Duban, Monika Chudá,
Ivan Kazimír, Pavol Lančarič, Ján Rampák,
Alžbeta Sersenová, Petra Sokolovská

1. premiéra: 24. 6. 2010 o 20.00 h – vstup
na pozvánky

2. premiéra: 1. 7. 2010 o 20.00 h – predaj
vstupeniek v TINS v mestskej veži

O inscenácii: Inscenácia sa vyjadruje
pohybom, obrazom, zvukom. Prebiehajú
netematizované, nesúvislé a bezslovné
výstupy. Vyjadrenie je nejasné.
Ľudské a v istých okamihoch aj celkom
zrozumiteľné činnosti však neumožňujú
poskladať príčinnú následnosť, odhaliť
motivačné zdroje, poznať skutočnosť. Slovo
sa rodí ťažko, v bolestiach a neprináša
poznanie. Hlboká koncentrácia ale
navodzuje intenzívny zážitok.
Keď nastane ticho, počujeme čas.

*Projekt podporili: Ministerstvo kultúry
Slovenskej republiky, Mesto Trnava a Nadačný
fond Slovak Telekom*

KULTÚRA A SPOLOČNOSŤ

■ **1. júna od 9.00 do 17.00 h na
Trojičnom námestí a Hlavnej ulici
DOBROVOLNÍCI DEŤOM** – hry, súťaže
a atrakcie pre deti

■ **4. júna o 18.00 h v Aule STU
na Bottovej ulici
CANTICA NOVA**

Zbornajster: Gabriel Kalapoš
Výročný koncert speváckeho zboru gymnázií
mesta Trnavy spojený s rozlúčkou
s maturantmi zboru

■ **8. júna o 17.00 h
v západnom krídle radnice
Literárno-hudobný večer**

BEZČASIE – Rovnomennú knihu Pavla
Tomašoviča predstavi Rado Matejov
Hudba: Zuzana Homolová

■ **11. – 12. júna v mestskom amfiteátri
DOBROFEST** – festival dobrej hudby

■ **13. júna od 10.00 do 12.00 h
na Trojičnom námestí
SV. OMŠA**

■ **20. júna o 18.00 h
v Katedrále sv. Jána Krstiteľa
VEČER SLOVENSKÝCH BALÁD**

Koncert z diela súčasného slovenského
hudobného skladateľa Juraja Jartima
CONSERVO GROSSO (PREMIÉRA)
– súita pre komorný orchester op. 23
BALADIKON – kantáta op. 19 pre miešaný
zbor, sláčikový orchester, flautu,
pozaunu a bicie nástroje na básnické texty
Martina Rázusa, Ľudmily Podjavorinskej,
Márie Rázusovej-Martákovej
a Štefana Moravčíka
Účinkujú: Trnavský komorný orchester
Miešaný spevácky zbor CANTUS z Bratislavy
Diriguje: Juraj Jartim

■ **21. júna o 18.00 h
v Kostole Najsvätejšej Trojice
KONCERT MESTSKÉHO ZBORU BRODOSPLIT**
(Chorvátsko)

pri príležitosti chorvátskeho Dňa štátnosti
Sólisti: Branko Kljaković, Ivan Žitko,
Ivan Bošnjak
Dirigent: Vlado Sunko

■ **28. – 29. júna na nádvorí radnice
RADNIČNÉ HRY 2010**
Letný divadelný festival pod holým nebom

**27. júna o 15.30 h pred radnicou
VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI LITERATÚRY
A ICH VZŤAH K TRNAVE**

Tematická prehliadka mesta

■ **29. júna o 18.00
v západnom krídle radnice
RAKURS** – hudobno-literárno-výtvarný večer
maľba: Oxana Lukomska, hudba: Romanika
host: James Sutherland-Smith, autorské
čítanie z básnickej zbierky Naming o f the
Arrow. U nás vyšla jeho básnická zbierka
Melónové dievča, číta Ika Kraicová

AMFÍK CAFE

4. júna o 20.00 h AZÚCAR CUBANA (Eddy
Portella, Janelyz Fernandez Diaz, Joanna
Gonzalez)

■ **11. – 12. júna DOBROFEST**
■ **18. júna o 19.00 h DESMOD**
■ **19. júna o 19.00 h PIOTR RUBIK**
– SANTO SUBITO
■ **23. – 26. júna FILMOVÝ FESTIVAL**

ZDRAVÉ MESTO

■ **10. a 11. júna od 8.00 do 18.00 h
na radnici, Trojičnom námestí
a ZUŠ M. Sch. Trnavského
DNI ZDRAVIA 2010**

■ **10. a 11. júna od 9.00 do 17.00 h
na Hlavnej ulici pred radnicou
DÚHOVÝ DVOR**

■ **16. júna od 9.30 do 15.00 h
Trojičné námestie – Kamenný mlyn
POCHOD ZDRAVIA SENIOROV**

KALOKAGATIA

■ **9. júna o 10.00 h v kine Hviezda
VYHODNOTENIE CELOROČNÝCH SÚŤAŽÍ**
(vlastná literárna tvorba, školské časopisy)

■ **10. júna o 17.00 h v Kalokagatii – CVČ
na Streleckej 1
DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ** – prezentácia
činnosti K – CVČ, ponuka mestských
táborov a záujmových útvarov na šk. rok
2010/2011, súťaže a hry pre deti

■ **15. júna o 13.00 h na radnici**
Vyhodnotenie celoročných súťaží

TRNAVSKÉ ŠPORTOVÉ HRÝ, TIRNAVIA TROPHY

■ **19. júna na Bukovej, v Hrnčekovej doline**
Vyhodnotenie celoročnej turistickej
súťaže **TURISTA ROKA**

■ **PONUKA LETNÝCH MESTSKÝCH TÁBOROV**
Turnusy 5 dňové (pondelok – piatok)

6. 7. – 9. 7., 12. 7. – 16. 7., 19. 7. – 23. 7.

26. 7. – 30. 7. Program: Výlety do okolia,
návštevy hradov, zámkov, kúpalísk, súťaže,
hry, a pod.

ŠPORT

■ **6. júna o 8.00 h v Mestskom**
športovom areáli Slávia
STREETBALL 2010 – masový turnaj
pre uličné basketbalové družstvá

■ **17. júna o 9.30 h v Areáli zdravia**
ŠK Trnava – Modranka, 19. ročník
medzinárodného futbalového turnaja
mestských polícii z partnerských miest
Trnavy o Pohár primátora mesta Trnavy

Otvorenie kostolov počas letnej turistickej sezóny

■ BAZILIKA SV. MIKULÁŠA

Máj – jún

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 13.00 – 15.00 h

Ne: 14.00 – 17.00 h

Júl – august

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

Ne: 14.00 – 17.00 h

■ KATEDRÁLA SV. JÁNA KRSTITEĽA

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

So – Ne: 14.00 – 17.00 h

■ KOSTOL SV. JAKUBA – františkánsky

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

So – Ne: 14.00 – 17.00 h

■ KOSTOL NAJSV. TROJICE – jezuitský

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

So – Ne: 14.00 – 17.00 h

■ **KOSTOL SV. ANNY** – uršulínsky
Vstup len pre skupiny s objednaným
sprievodcom mesta

■ **KOSTOL SV. JOZEFA** – paulínsky
Júl – august

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 13.00 – 16.00 h

■ KOSTOL SV. HELENY

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

So – Ne: 14.00 – 17.00 h

■ EVANJELICKÝ KOSTOL a.v.

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

So – Ne: 14.00 – 17.00 h

DÚHOVÝ DVOR – ZLATÁ BRÁNA

10. – 11. júna

Prezentačné trhy výrobkov hendikepovaných detí a dospelých v rámci Dní zdravia

■ Štvrtok 10. júna

10.00 h folklórny súbor TRNAVČEK

– Zlatá brána

10.20 h Slávnostné otvorenie podujatia

10.30 – 12.00 h Vystúpenie špeciálnych škôl,
zariadení, DSS,

Host' podujatia – MIRKA PARTLOVÁ

13.00 h hudobná skupina COLLECT (SOŠE)

14.00 h BREAK DANCE (Kalokagatia)

14.15 h DIXIELAND (ZUŠ)

15.15 h kapela SPIRIT

■ Piatok 11. júna

10.00 – 12.00 h Vystúpenia detí

z materských a základných škôl

13.00 h ZUŠ (spev a hudba)

14.00 h AL SAHAR – orientálne tance

14.30 h L.P.S. (pop folk)

15.15. h The DOWNHILL

DOBROFEST 2010

11. a 12. júna v Mestskom amfiteátri

■ Piatok 11. júna

18.00 h Túlavé divadlo: RÓMEO, JÚLIA A VÍRUS
Alebo ako sa hádali Montér a Korpulent

Scenár a réžia: Jakub Nvota

Výtvarno: Nataša Štefunková

Hudba: Kamil Mikulčík

Kostýmy: A. Križanová

Hrajú: L. Rózsa-Hurajová, M. Melo / K.

Mikulčík, Š. Richtárech, Š. Martinovič/P.

Buocik, J. Nvota

Posledný príbeh zo Shakespearovskej série pouličných predstavení Túlavého divadla. Humorné rozprávanie o láske a rýchlej dobe a o zlobe medzi Montekovcami a Kapuletmi.

A o tom, že láska kvitne v každom veku a Júlia nemusí mať nutne šestnásť.

19.00 – 23.00 h

DRUHÁ TRÁVA (CZ)

KOMAJOTA (SK)

GATTAMOLESTA (IT)

PARA (SK)

■ Sobota 12. júna

15.00 – 22.00 h ARTPICNIC

Predajná výstava handmade dizajnu

www.sashe.sk

17.30 – 23.00 h

LASICA + BRATISLAVA HOT SERENADERS (SK)

100 múch (SK)

CIGÁNSKI DIABLI (SK)

GULOČAR (CZ)

BUTY (CZ)

LUMEN 2010

Open air festival modernej kresťanskej hudby

4. a 5. júna

■ Piatok 4. júna

Kostol sv. Jakuba (františkánsky)

16. 30 Sv. omša

Trojičné námestie

18.00 Otvorenie festivalu Lumen

18.10 Calvary Gospel Choir (Maďarsko)

19.10 Tretí deň

20.05 The 29th Chapter (Anglicko)

21.40 Superchick (USA)

23.30 Tanečné divadlo ATak – Záh(r)ada

■ Sobota 5. júna

Kostol sv. Jakuba (františkánsky)

9. 00 Sv. omša

Trnavská univerzita a ďalšie priestory

11. 00 – 12. 45 Prednášky a workshopy

13. 45 – 15. 30 Prednášky a workshopy

Trojičné námestie

15.30 The Elements

16.25 ION (Česko)

17.20 Regiment ft. D.S.Studio

18.00 Timothy

19.05 Maleo Reggae Rockers (Poľsko)

20.25 thebandwithnoname (Anglicko)

22.00 Switchfoot (USA)

Kostol sv. Jakuba (františkánsky)

00. 00 Slávnostný záver festivalu.

Polnočná sv. omša za odvahu

urobiť správne rozhodnutia

RADNIČNÉ HRY 2010

Letný divadelný festival pod holým nebom
25., 28. a 29. júna na nádvorí radnice, na Hlavnej ulici pred radnicou
a na Trojičnom námestí

Piatok 25. júna   Utorok 29. júna

16.00 h na Hlavnej ulici
pred radnicou

16.00 h na Hlavnej ulici
POULIČNÉ DIVADLO

19.00 h na Trojičnom námestí
THEATER LEELA

Rakúsky Theater Leela prináša zábavu, akú môžeme vidieť vo veľkých kultúrnych európskych mestách. Christoph Priesner sa predstaví s cirkusovou „show bizarre“, v ktorej zažijete nevšedný klaunovský humor, ale aj srdcervúcu tragédiu

20.00 h na nádvorí radnice
Divadlo GUNAGU

Karol Vosátka a kolektív:
MODELKY II (Krása není šetko)

Voľné pokračovanie kultovej hry
zo sveta modelingu

Réžia: Karol Vosátka, scéna:

Eva Ráčzová, choreografia: Miňo Kereš

Hrajú: Lucia Molnárová, Tomáš Palonder,

Zuzana Šebová, Tina (alternuje Fany)

& modelky

Pondelok 28. júna

15.00 – 18.00 h POZVANIE PRE DETI
na Hlavnej ulici pred radnicou

Kreatívne dielne pre najmenších,
maľovanie na tvár, divadlo pre deti

21.00 h na nádvorí radnice
Divadlo ASTORKA

Pavol Weiss: PRIATEĽKY

Réžia: Roman Polák

Učinkujú: Marta Sládečková, Anna
Šišková, Vlado Černý

Smiech a krutosť, láska, manželstvo
a nevera, „priateľstvo“ dvoch žien na
celý život, samota, úsmev a bolesť...

Hra súčasného slovenského autora Pavla
Weissa o tragikomickom živote postáv,
ktoré sú nám tak dôverne známe.

Možno až príliš.

Vlastne vidíme sami seba...

Čierna komédia MODELKY bola
jednou z divácky najúspešnejších
a najnavštevovanejších hier v 25-ročnej
histórii divadla GunaGU. Počas celých
šiestich rokov,

čo malo divadlo Modelky v repertoári,
boli lístky v priebehu pár hodín
beznádejne vypredané.

Aj preto sa GUnaGU rozhodlo

naštudovať jej voľné pokračovanie.

V Modelkách 2 čaká divákov ironický

pohľad do života medzinárodných

celebrít, svetové hity v podaní Tiny//

alt. Fany, Lucie Molnárovej

a Tomáša Palondera.

Piesne sa striedajú s činohernými

scénami, módnymi vstupmi reálnych

modeliek a videoprojekciou, to všetko

dizajnované humorom made in GUnaGU.

DNI ZDRAVIA 2010

10. a 11. júna

Štvrtok 10. júna

Trnavská radnica

■ 8.00 – 16.00 h REGIONÁLNY ÚRAD

VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA V TRNAVE:

vyšetrenie cholesterolu a cukru z kvapky

krvi odobratej z prsta na Reflotróne

(nalačno), meranie tuku,

vyšetrenie pre fajčiarov smokerlyzerom

8.00 – 16.00 h poradenské služby: životné

prostredie, hygiena a výživa detí, choroby

z povolania, infekčné ochorenia,

proti drogám a proti fajčeniu

8.00 – 16.00 h odber vzoriek vody a zeleniny

Trojčinné námestie

■ 9.00 – 18.00 h Prezentácia firiem,

predaj výrobkov zdravej výživy

■ 11.00 – 11.15 h Tancujeme pre zdravie

– Kalokagatia CVČ

■ 11.15 – 11.20 h Slávnostné otvorenie

15. ročníka Dní zdravia

■ 11.20 – 12.00 h Tancujeme pre zdravie

– Kalokagatia CVČ

■ 16.00 – 16.30 h Súkromné tanečné

konzervatórium D. Nebylu

■ 16.30 – 16.50 h Tanečná škola Welcome

■ 16.50 – 17.10 h ZUŠ M. Sch. Trnavského

■ 17.10 – 17.25 h Klub tanečného športu

Tyrnavia

■ 17.25 – 17.40 h Al min Saida – brušné tance

Základná umelecká škola

M. Schneidera Trnavského

■ 9.00 – 18.00 h Ukážky klasickej masáže,

fyzikálnej terapie, liečebnej telesnej

výchovy – študenti Strednej zdravotníckej

školy v Trnave

PLATENÉ SLUŽBY

■ 10.00 – 18.00 h Poradenské služby,

meranie osteoporózy – MUDr. Elena Ďurišová

■ 9.00 – 18.00 h Meranie imunity

– Eva Vyhnáľková

Hlavná ulica (pešia zóna)

■ 8.00 – 18.00 h Meranie krvného tlaku

(5 stanovišť)

Piatok 11. júna

Trnavská radnica

■ 8.00 – 14.00 h REGIONÁLNY ÚRAD

VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA V TRNAVE

– vyšetrenie cholesterolu a cukru z kvapky

krvi odobratej z prsta na reflatróne,

meranie tuku – vyšetrenie fajčiarov

smokerlyzerom

8.00 – 14.00 h poradenské služby ako vo štvrtok

8.00 – 14.00 h – odber vzoriek vody a zeleniny

SVETOVÝ DEŇ DARCOV KRVI

■ 8.00 – 11.00 h – Daruj krv – odber krvi

(Národná transfúzna služba SR v Trnave)

Hlavná ulica (pešia zóna)

■ 8.00 – 17.00 h meranie krvného tlaku

(5 stanovišť)

Trojčinné námestie

■ 9.00 – 18.00 h prezentácia firiem,

predaj výrobkov zdravej výživy

■ 16.00 – 16.05 CANDY CLUB Trnava

■ 16.05 – 16.20 WU-SHU Trnava

■ 16.20 – 16.40 ZUMBA

■ 16.40 – 17.00 SONNY Senica

■ 17.00 – 17.15 KICKBOX Trnava

■ 17.15 – 17.30 PLACHTIACI OROL Trnava

■ 17.30 – 17.50 WU-SHU Trnava

Základná umelecká škola

M. Schneidera Trnavského

■ 8.00 – 18.00 h Ukážky klasickej masáže,

fyzikálnej terapie

■ 9.00 – 18.00 h Meranie imunity

Bývalá budova Tatraskla, Trhová 2,

zasadacia miestnosť:

■ 16.30 Hľadajme súvislosti príčin

a následkov, ktoré sa odrážajú na našom

zdraví, na vlastnostiach

prednáška – SAHADŽA JOGA Slovensko

Novinky z radnice nájdete aj na www.trnava.sk

NOVINKY Z RADNICE – informačný mesačník mesta Trnava. Vydavateľ: Mesto Trnava. IČO: 00313114. Evidenčné číslo: EV 2899/09. Šéfredaktor: Ing. Pavol TOMAŠOVIČ, tlačový tajomník. Redaktorka: Elena Ursinyová. Grafická úprava: Andrej Grossmann. Redakcia: Radnica, Hlavná 1, 917 71 Trnava. Číslo telefónu: 033/32 36 348. E-mail: pavol.tomasovic@trnava.sk, elena.ursinyova@trnava.sk. Náklad 5 000 ks. Redakcia nevyžiadané rukopisy a fotografie nevracia. Tlač: B-print, Dedinská 28 Trnava.